ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS
APRÍL 1994
ROČNÍK 2

BANKING JOURNAL
APRIL 1994
VOLUME II

BIATEC

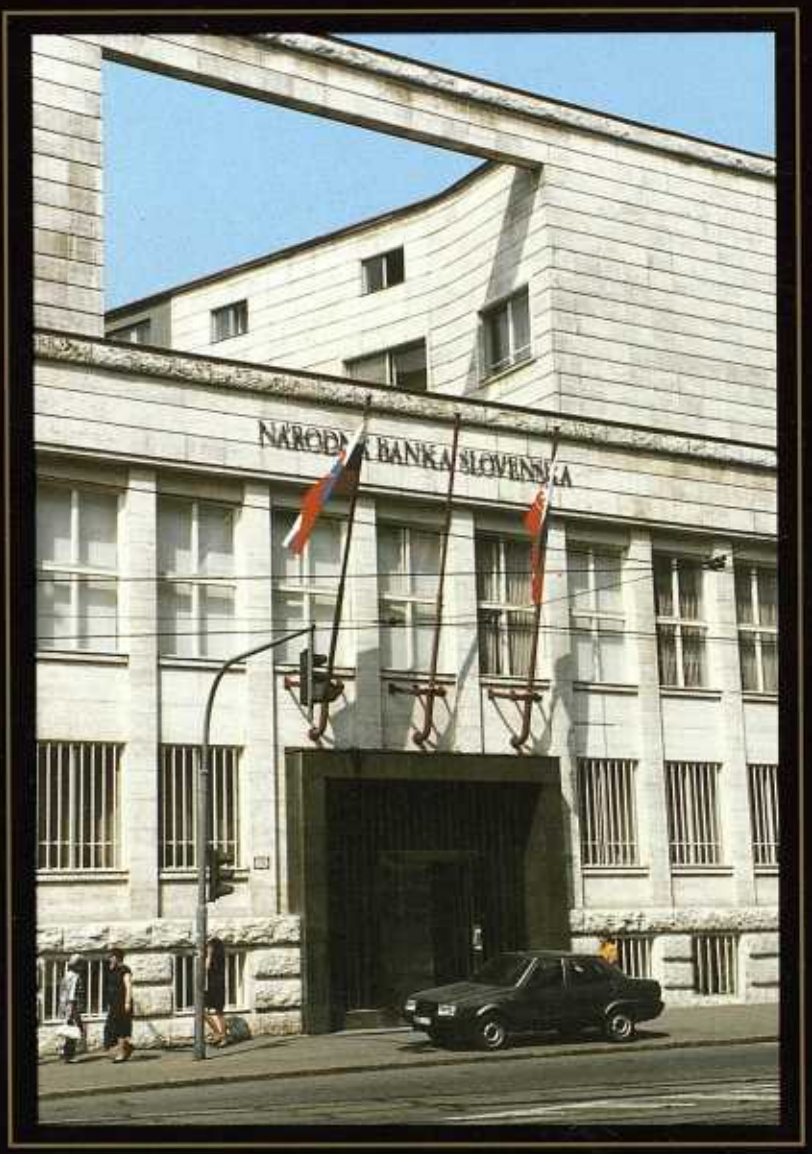

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA

NATIONAL
BANK
OF SLOVAKIA

4

FIBEX '94

3. Medzinárodný finančný, investičný a bankový veľtrh FIBEX´94 v Brne nesporne prispel k rozšíreniu osvety a všeobecných vedomostí o produktoch bankového a finančného sektora, prezentácii moderných platobných nástrojov, výchove klientov, k efektívnejšiemu využívaniu bankových, poisťovníckych, daňových, auditorských, burzových, investičných a ďalších druhov finančných služieb. Celkovú ponuku dopĺňal technický servis v oblasti trezorových a zabezpečovacích zariadení, tlačiarní, mincovní, nábytku a kancelárskeho vybavenia. FIBEX bol aj príležitosťou na výmenu skúseností, nadviazanie pracovných kontaktov, poznanie konkurenčných produktov, prieskum trhu.
Krajiny: 8 (SRN, Rakúsko, Veľká Británia, Francúzsko, USA, Slovinsko, Slovensko a ČR),
Plocha: 11 500 m²,
Počet vystavovateľov zo SR: 21 na ploche 700 m².

Pohľad do stánkov bánk a firmy K.o.T.a.S., s ktorou v spoločnej expozícii vystavovala slovenská a.s. DIMANO, jediný autorizovaný obchodný zástupca americkej firmy BRANDT pre SR - dodávateľ bankových a finančných technológií.

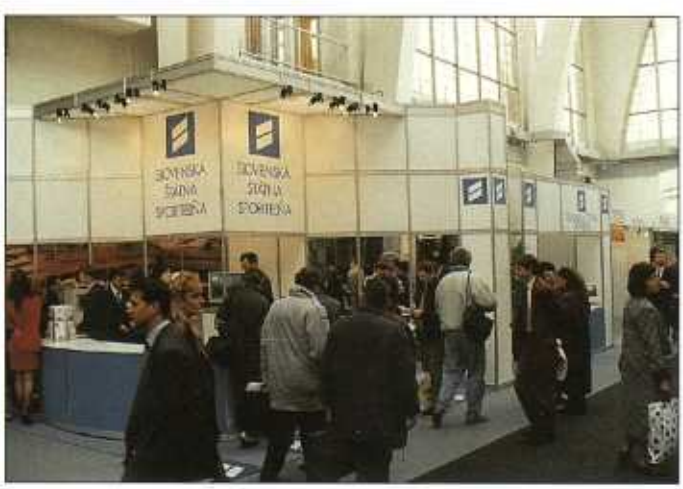

Obsah

Koncepcia zahraničných aktivít NBS v roku 1994 ..... 2, 29

Zakladanie bánk vyžaduje jasné pravidlá 6, 33

Rozšíri sa trh krátkodobých cenných papierov? 8, 35

Plnenie dlhovej služby v roku 1993 10

Úlohy a funkcie emisnej banky 12

Aktivity na podporu exportu 14

Činnosť centrálnej banky a menová politika (príloha) 15

Vonkajšia zameniteľnosť na obzore 23

Euromarket Award alebo z Bruselu do Bratislavy 25

Contents

The NBS's International Activities Plan for 1994 ..... 2, 29

The Establishment of Banks Requires Clear Rules 6, 33

Will the Market for Short-Term Securities Grow? 8, 35

Debt Servicing in 1993 10

Tasks and Goals of an Issuing Bank 12

Export Promotion Activities 14

The Central Bank's Activity and Monetary Policy (Appendix) 15

External Convertibility is Now Within Sight 23

The Euromarket Award or from Brussels to Bratislava 25

Inhalt

NBS: Konzept für ausländische Tätigkeiten 1994 ..... 2, 29

Errichtung eines Bankbetriebes fordert klare Regeln 6, 33

Wird sich der Markt für kurzfristige Wertpapiere erweitern? 8, 35

Schuldendienst 1993 10

Aufgaben und Funktionen einer Notenbank 12

Maßnahmen zur Exportförderung 14

Tätigkeit der Zentralbank und Währungspolitik (Beilage) ... 15

Volle Konvertierbarkeit auf dem Horizont 23

Euromarket Award oder von Brüssel nach Bratislava 25

BIATEC
Odborný bankový časopis

Apríl 1994

Vydavateľ:
Národná banka Slovenska
Published by:
The National Bank of Slovakia

Redakčná rada:
Editorial Council:
Ing. Marián Tkáč,CSc.(predseda), Ing. Jozef Kreutz, Ing. Štefan Králik, Ing. Monika Siegelová, Mgr. Soňa Babincová, Ing. Rudolf Autner, Ing. Adam Celušák, CSc., Ing. Vladimír Valach, Elena Ondriašová, Ing. Gabriela Miklošová, Doc. Ing. Jozef Makúch, CSc.

Redakcia:
Editorial Office:
šéfredaktorka/Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová, ☎ 210 4406
zástupkyňa šéfredaktorky/Editor
Ing. Alica Polónyiová, ☎ 210 3400
výtvarná redaktorka/Graphics Editor
Katarína Krošláková, ☎ 210 3400

Adresa redakcie:
Address:
Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 818 54 Bratislava
tel.: 210 3400, 210 3034, 210 4406
fax: 210 3035

Objednávky a predplatné prijíma redakcia ☎ 210 3034

Bežný účet NBS Bratislava:
916-67288-002/0720

Ročné predplatné: 72 Sk + 6% DPH

Tlač a distribúcia:
Printed and Distributed by
i + i print spol. s r.o.
Ondavská 3, 826 47 Bratislava

Termín odovzdania rukopisov:
11. 4. 1994

Dátum vydania: 25. 4. 1994

Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľstvom pošt Bratislava pod. č. 830 zo dňa 16. 3. 1993

Registračné číslo:
MK SR 698/92

1. strana obálky:
Front Cover
Budova ústredia NBS v Bratislave
The NBS Head Office in Bratislava

KONCEPCIA ZAHRANIČNÝCH AKTIVÍT NBS V ROKU 1994

Koncepcia zahraničných aktivít NBS vychádza v zásade z celkovej koncepcie zahraničnej politiky Slovenskej republiky a predovšetkým z koncepcie menovej politiky NBS v roku 1994. Menová politika si pre rok 1994 určila dva základné ciele:
• zabezpečenie vnútornej konvertibility,
• stabilitu meny.

Z cieľov menovej politiky sa odvíjajú aj ciele a formy zahraničných aktivít NBS v roku 1994. Pri tvorbe vlastnej koncepcie je nevyhnutná aj aktívna spolupráca a koordinácia činností s jednotlivými ministerstvami a vládou Slovenskej republiky.

Pre zabezpečenie cieľov menovej politiky je nevyhnutný rozvoj medzinárodných aktivít NBS, ktorý vytvorí priestor pre získanie výhodných zahraničných úverov pre Slovenskú republiku, podnieti záujem o zakladanie pobočiek zahraničných bánk na Slovensku, rozšíri a skvalitní možnosti vzdelávacích aktivít v súlade s cieľmi menovej politiky tak z krátkodobého, ako aj z dlhodobého hľadiska.

Medzinárodné aktivity NBS je potrebné rozvíjať po viacerých líniách, a to v nadväznosti na:
• členstvo SR v medzinárodných finančných inštitúciách a úlohy vyplývajúce z tohto členstva, ako aj priamu účasť vedúcich pracovníkov NBS na vrcholných zasadnutiach týchto inštitúcií,
• aktivity na svetových finančných trhoch a rokovania vedúcich pracovníkov NBS o poskytnutí úverových podmienok a technickej pomoci, resp. podpísanie zmlúv,
• rozvoj bilaterálnych vzťahov s jednotlivými krajinami, priame kontakty s centrálnymi bankami, nadväzovanie nových a rozvoj doterajších kontaktov formou pracovných ciest (napr. na základe dohôd medzi bankami),
• rozvoj spolupráce s významnými ekonomickými združeniami (zoskupeniami),
• rozvoj v oblasti vzdelávania bankových pracovníkov,
• rozvoj priamych informačných tokov medzi NBS a zahraničnými finančnými inštitúciami, centrálnymi bankami a medzinárodnými organizáciami vytvorením technických podmienok na trvalú a pravidelnú výmenu informácií, zabezpečenie výmeny publikácií, časopisov, výročných správ a pod.

A. INŠTITUCIONÁLNE HĽADISKO

Nezastupiteľnú úlohu pri rozvoji vzťahov medzi inštitúciami majú osobné stretnutia ich vedúcich pracovníkov. Osobitne dôležitý je rozvoj týchto stykov vzhľadom na krátku históriu NBS.

Medzinárodný menový fond (MMF)

MMF má sídlo vo Washingtone, vznikol na základe bretton-woodskych dohôd z roku 1944, pričom svoju činnosť začal v roku 1947. Československo patrilo medzi zakladajúcich členov. Základným poslaním tejto inštitúcie je podporovať medzinárodnú menovú spoluprácu, zabezpečovať kurzovú stabilitu a vytvoriť multilaterálny platobný systém medzi členskými krajinami. Členstvo Českej a Slovenskej federatívnej republiky v MMF bolo obnovené 13. 9. 1990. Slovenská republika získala nástupníctvo v tejto inštitúcii 1. 1. 1993. Vzhľadom na potreby transformačného procesu slovenskej ekonomiky treba považovať aktivity NBS voči MMF za prioritné. Preto koncepcia činnosti v tejto oblasti zahŕňa najmä:
• priebežné sledovanie aktivít MMF a potrieb priamej účasti vedúcich pracovníkov NBS na rokovaniach vo Washingtone,
• prípravu podkladových materiálov na rokovania s MMF,
• spravovanie účtov MMF v NBS,
• komunikáciu so zástupcami MMF vo Washingtone a Bratislave,
• štvrťročné vypracúvanie podkladov za MMF do hodnotenia rozpočtu NBS,
• priebežné sledovanie splátkového kalendára a zabezpečovanie včasného platenia poplatkov do MMF.

Svetová banka (SB)

SB vznikla podobne ako MMF na základe bretton-woodskych dohôd z roku 1944. Svoju činnosť začala v roku 1946 ako Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj (IBRD) a po vzniku ďalších štyroch inštitúcií, a to Medzinárodnej finančnej korporácie (IFC) v roku 1956, Medzinárodného združenia pre rozvoj (IDA) v roku 1960, Mnohostrannej agentúry pre investičné záruky (MIGA) v roku 1988 a Medzinárodného centra pre riešenie sporov súvisiacich s investíciami (ICSID) sa z nej stala inštitúcia Svetovej banky v dnešnej podobe. V súčasnosti má približne 170 členov. Každá z uvedených inštitúcií plní osobitné úlohy, ich spoločným cieľom však je podporiť rozvoj a štruktúrnu prestavbu členských krajín najmä na základe poskytovania dlhodobých investičných zdrojov. Keďže vzťahy NBS voči Svetovej banke patria tiež medzi jej zahraničné priority, koncepcia činnosti v tejto oblasti zahŕňa:
• vypracúvanie podkladov pre hlasovanie guvernéra NBS a zabezpečenie ich včasného odoslania do SB, ako aj sledovanie potrieb aktívnej účasti vedenia NBS na rokovaniach vo Washingtone,
• spoluprácu na príprave podkladových materiálov na rokovania so SB,
• zhromažďovanie podkladov od PZO, nevyhnutných na poskytnutie pôžičky ERL (Economic Recovery Loan) a ich finálne spracovanie, ako aj účasť na rokovaniach so zástupcami SB týkajúcich sa tejto pôžičky,
• technické zabezpečenie realizácie auditu dokumentov súvisiacich s 3. tranšou SAL v 1. polroku 1994,
• priebežné sledovanie a zabezpečovanie včasného splácania nesplatenej časti zvýšeného kapitálového vkladu v SB,
• účasť na prípravných rokovaniach so zástupcami SB o novej pôžičke EF-SAL (Enterprise and Finantial Sector Adjustment Loan).

Banka pre medzinárodné zúčtovanie v Bazileji (BIS)

BIS je významnou medzinárodnou finančnou inštitúciou, ktorá bola založená v roku 1930 ako akciová spoločnosť

so sídlom v Bazileji. Predmetom podnikania banky je presadzovať spoluprácu centrálnych bánk a poskytovať ďalšie služby v oblasti medzinárodných finančných operácií a pôsobiť ako ručiteľ alebo agent v súvislosti s medzinárodným finančným vyrovnaním, ktoré jej bolo zverené na základe súhlasu zúčastnených strán. Členom banky sme boli v rámci ČSR od roku 1930. Po zániku ŠBČS sa v spolupráci všetkých zúčastnených strán vyriešili následnícke práva tak ČNB, ako aj NBS. NBS hlasovacím rozhodnutím získala 2 670 účastín BIS a ČNB 5 330 účastín (rozdiel 4 účastín v prospech slovenskej strany bol refundovaný do ČNB v celkovej výške 37 130 Kč na základe vzájomnej dohody).

Koncepcia spolupráce NBS s BIS vychádza z troch rovín kontaktov:
1. kontakty na najvyššej úrovni (guvernér, viceguvernéri), a to v súvislosti s pravidelným výročným zasadnutím Valného zhromaždenia (v júni) a pravidelnými poradami zvolávanými vedením BIS,
2. kontakty na úrovni zodpovedných koordinačných pracovníkov za prijatú technickú pomoc z centrálnych bánk a prostredníctvom rôznych programov pomoci (pravidelné štvrťročné správy a dvakrát do roka priama účasť na kontrolných dňoch v sídle BIS),
3. kontakty pracovníkov personálneho odboru NBS (vzdelávací úsek) v súvislosti s využívaním pomoci prostredníctvom Joint Vienna Institute.

OECD

Z pohľadu postupného formovania bilaterálnych vzťahov NBS (najmä v súlade s prezentáciou NBS v zahraničí a v spolupráci s rezortnými ministerstvami) významnú úlohu zohráva Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD), združujúca najvyspelejšie trhové ekonomiky sveta (24 členských krajín). Ako súčasť systému západných medzinárodných inštitúcií zároveň otvára priestor pre rozvoj bilaterálnych vzťahov v rámci členských štátov. Rozvoj spolupráce SR a OECD predpokladá zvládnuť celý rad náročných úloh, ktorých splnenie by malo napomôcť ozdravenie ekonomických vzťahov vo vnútri štátu, ako aj vo vzťahoch SR k jednotlivým členským krajinám.

Podpísaním Memoranda o porozumení medzi OECD a Slovenskou republikou (december 1993) sa vyjadrila snaha o rýchly prechod na trhové hospodárstvo. Zriadením Koordinačného výboru pre spoluprácu OECD so SR, v ktorom je zastúpená aj NBS, sa deklaruje záujem o ponuku na spoluprácu v rámci programu „Partneri v procese transformácie" (PIT). Tento program je považovaný za časť prípravy pre riadne členstvo v OECD. Kritériami pre vyrúbenie členského príspevku je výkonnosť ekonomiky (HDP), počet obyvateľov a počet akcií, do ktorých sa žiadateľ chce v rámci tejto organizácie zapojiť (napr. ČR požiadala o členstvo a výška ročného členského príspevku sa odhaduje na základe týchto kritérií na 1,6 - 1,8 mil. francúzskych frankov. O riadne členstvo už požiadalo aj Poľsko a Maďarsko a v súčasnosti prebieha proces kompletovania materiálov pre oficiálnu prihlášku Slovenskej republiky za riadneho člena OECD. Odhadovaná minimálna čiastka ročného príspevku za SR je 1,2 mil. francúzskych frankov).

Zástupcovia NBS sa v minulom roku (október, november) aktívne zapojili do vypracovania materiálu Economic Survey, ktorého posledná upravená verzia v anglickom jazyku bola zaslaná účastníkom parížskeho rokovania (koniec novembra 1993). V súčasnej etape spolupráce je nevyhnutné nadviazať priamu spoluprácu NBS s príslušnými oddeleniami - direktoriátmi a zabezpečiť účasť na predpokladaných aktivitách v roku 1994 (zasadnutie Finančno-obchodnej komisie v Paríži - apríl, máj 1994, Mid-Term Review - priebeh PIT v roku 1994, informácie a požiadavky týkajúce sa aktivít na rok 1995, Liason Committee - október, Paríž - problematika spolupráce s OECD).

V súvislosti s vypracovaním materiálu Economic Survey a jeho prekladu do slovenského jazyka (finančný príslub 5 000 USD) sa v druhej polovici marca uskutoční v Bratislave tzv. Workshop, gestorom ktorého by malo byť MF SR za účasti rezortov vrátane NBS.

Európska únia - Program PHARE

Spolupráca NBS s krajinami Európskej únie (EÚ) prostredníctvom programu PHARE vychádza z Memoranda podpísaného zástupcami EÚ a NBS vo februári 1993 ako súčasti vládnej dohody. Koncepcia využívania ponúkanej pomoci EÚ prostredníctvom tohto programu v roku 1994 vychádza predovšetkým:
1. z prolongácie, prípadne ukončenia jednotlivých projektov z predchádzajúceho obdobia podľa schváleného harmonogramu,
2. z obhájenia a realizácie navrhovaného trojročného indikatívneho programu na roky 1994-1996. Trojročný indikatívny program nahrádza doterajší systém ročných pracovných programov.

Keďže NBS prostredníctvom svojej PMU (Project Management Unit) je garantom využitia pomoci programu PHARE pri rozvoji celej bankovej sústavy v SR, koncepčné rozloženie priorít v rámci indikatívneho programu na rok 1994 je nasledovné:
a/ v rámci NBS je program orientovaný na:
- pomoc pri rozvoji efektívneho kapitálového trhu na Slovensku a úlohy NBS pri zabezpečovaní operácií na tomto trhu,
- pomoc pri rozvoji efektívneho systému bankového dohľadu a s tým súvisiacich procesov,
- pomoc pri rozvoji a zavádzaní nového systému výkaznictva v bankovom sektore,
- pomoc pri rozvoji právneho systému v bankovej sústave SR a jeho kompatibility s právnym systémom bankových sústav v krajinách EÚ,
- pomoc pri rozvoji riadiaceho informačného systému pre NBS (vrátane účtovníctva), ktorý bude pozostávať zo systému vnútornej kontroly, ako aj systému informácií pre vládu a iné štátne inštitúcie (charakter štatistických a ekonomických dát kompatibilných s medzinárodnými štandardmi),
- pomoc pri tvorbe personálneho manažmentu v rámci NBS, a to tak systémovou výučbou pracovníkov príslušného odboru, ako aj vytváraním zásad a metodiky tzv. „kariérového rastu" pracovníkov NBS,
- zabezpečovanie kurzov a stáží pre pracovníkov NBS na Slovensku i v zahraničí (najmä v centrálnych bankách krajín EÚ,

b/ v rámci pomoci komerčným bankám
- pomoc pri riešení problematiky tzv. „zlých úverov",
- pomoc pri výučbových programoch pre pracovníkov jednotlivých komerčných bánk, a to:
  1. vytváraním vlastných vzdelávacích centier,
  2. prostredníctvom výučby v rámci Inštitútu bankového vzdelávania, príp. v zahraničí,
- pomoc Asociácii bánk a poisťovní na Slovensku v požadovaných oblastiach (vlastné budovanie manažmentu, metodika využívania a ochrany šekového systému, systém kreditných kariet a pod.).

EXIM Bank of Japan

EXIM Bank of Japan je nezávislá vládna finančná inštitúcia, založená na základe zákona. Predmetom jej činnosti je:
- zabezpečovať prepojenie japonskej

ekonomiky na zahraničie prostredníctvom širokého rozsahu finančných služieb,
• podporovať finančné aktivity komerčných bánk a iných finančných inštitúcií v Japonsku.

Predmetom spolupráce so SR je podpora prechodu na trhovú ekonomiku formou pôžičiek vláde SR a NBS.

NBS bude intenzívne pokračovať v úzkej spolupráci s EXIM Bank of Japan, ktorú efektívne rozvinula najmä v druhej polovici roku 1993. Doterajšie kontakty s touto bankou vyústili do podpísania prvej neviazanej dvojstupňovej pôžičky Národnej banke Slovenska vo výške asi 42 mil. USD na podporu malého a stredného podnikania. Na zabezpečenie konkurenčného bankového prostredia s cieľom vytvoriť širšiu projektovú bázu bude NBS spolupracovať s EXIM Bank of Japan pri zapojení ďalších slovenských bankových subjektov do systému dvojstupňovej pôžičky. NBS tiež preskúma možnosti využitia garancií EXIM Bank of Japan za neviazané pôžičky rozvíjajúcim sa krajinám, poskytované privátnymi finančnými inštitúciami.

Ďalšou očakávanou formou spolupráce, ktorú skúma EXIM Bank of Japan je kofinancovanie pôžičky Economic Recovery Loan, ktorú poskytla SB vláde SR.

Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD)

EBRD je medzinárodná finančná inštitúcia, založená v Londýne v roku 1991. Banka financuje projekty a investičné programy výlučne v krajinách strednej a východnej Európy vrátane bývalého ZSSR. Poskytuje pôžičky, garancie, poradenskú a technickú spoluprácu s cieľom podporiť súkromnú a podnikateľskú iniciatívu a prechod na trhové hospodárstvo.

ČSFR bola zakladajúcim členom tejto banky s členskou kvótou 128 mil. ECU (160 mil. USD). SR je nástupníckym členom od roku 1993.

Koncepcia aktivít NBS vo vzťahu k EBRD bude v roku 1994 zameraná na:
• zabezpečenie včasného hlasovania,
• včasné zaplatenie štvrtej a piatej splátky členského podielu,
• využitie všetkých väzieb s EBRD na podporu dlhodobej priemyselnej reštrukturalizácie SR,
• rokovania s MF SR a komerčnými bankami týkajúce sa poskytovania záruk (ak ich NBS bude akceptovať) a úverových podmienok príslušných zmlúv o pôžičkách,
• koordináciu riešenia aktuálnych otázok pri využívaní priamych úverových liniek bankovými inštitúciami (napr. výška limitu čerpania úverov zo zahraničia),
• konštruktívne pracovné kontakty so zastúpením EBRD v Bratislave.

Európska investičná banka (EIB)

EIB bola založená v roku 1958 na základe tzv. Rímskych dohôd o Európskom spoločenstve. Sídlo banky je v Luxemburgu.

Rozhodujúca časť úverov, ktoré banka poskytuje, sa používa na financovanie projektov členských krajín Európskej únie. Okrem toho sa banka podieľa na financovaní projektov:
• mimo EÚ, ak je ich realizácia pre EÚ prospešná,
• krajín, ktoré uzavreli s EÚ dohody o spolupráci.

EIB patrí medzi tie inštitúcie, ktoré zareagovali na meniacu sa situáciu na európskom kontinente a svojou činnosťou sa snažia prispieť k riešeniu problémov krajín strednej a východnej Európy pri transformácii ich ekonomík. Tým sa zároveň stáva významnou finančnou inštitúciou aj pre krajiny, ktoré nie sú členmi EÚ.

V apríli 1991 bola táto banka splnomocnená Radou guvernérov poskytnúť úver aj Česko-slovensku.

Vo februári 1993 bola v Bratislave podpísaná zmluva medzi EIB a NBS o poskytnutí pôžičky Apex Global Loan vo výške 28 miliónov ECU na financovanie projektov v oblasti ochrany životného prostredia, racionálneho využívania energie a rozvoja cestovného ruchu. EIB určila ako sprostredkovateľskú banku pre poskytnutie tejto pôžičky do podnikateľskej sféry Všeobecnú úverovú banku. Sprostredkovateľská zmluva medzi NBS a VÚB bola podpísaná v decembri 1993. Jedným z hlavných problémov, ktoré VÚB pri výbere projektov má, je nedostatok prostriedkov na dofinancovanie 50 % investičných nákladov. Tento problém výrazne oddaľuje realizáciu pôžičky. Preto EIB vyslala koncom novembra 1993 misiu, ktorej úlohou bolo nadviazať kontakty s ďalšími komerčnými bankami na Slovensku. Týmito bankami sú
• Investičná a rozvojová banka,
• Tatra banka,
• Slovenská poľnohospodárska banka.

Keďže doposiaľ nedošlo k čerpaniu už podpísanej pôžičky, v roku 1994 plánujeme:
• spolupodieľať sa na výbere vhodných sprostredkovateľských bánk, ktorý uskutoční EIB,
• na základe tohto výberu uzavrieť s vybranými komerčnými bankami sprostredkovateľské zmluvy a podieľať sa na výbere projektov vhodných na financovanie prostredníctvom pôžičky Apex Global Loan,
• posunúť termín čerpania z roku 1996 na rok 1994.

Medzinárodná banka hospodárskej spolupráce (MBHS)
Medzinárodná investičná banka (MIB)

Tieto bankové inštitúcie boli založené v rámci bývalej RVHP, MBHS v októbri 1963 a MIB v januári 1971 v Moskve. V súčasnosti obe prestali plniť svoje funkcie a nachádzajú sa v krízovej situácii. Nástupnícke štáty po ČSFR, ČR a SR, nemajú dostatok priestoru pre ukončenie svojho členstva. Okrem toho zakladacie dokumenty týchto bánk neriešia otázky nástupníctva ani vysporiadanie majetku vloženého do týchto inštitúcií.

Aktivity NBS voči týmto bankám budú v roku 1994 zamerané na:
• pokračovanie v spolupráci a v hľadaní možností likvidácie zadíženosti týchto bánk voči krajinám veriteľov,
• priamu účasť na poradách týchto bánk na úrovni vedenia NBS a zahraničného odboru,
• prípravu materiálov na zasadnutia bankových rád.

GATT

Pri plánovaní činnosti na rok 1994 sa vychádzalo z predchádzajúcich aktivít NBS v tejto oblasti. Pod hlavičkou GATT sa uskutočnilo 8 konferencií. Zatiaľ poslednou bolo tzv. Uruguajské kolo, v rámci ktorého sa pripravovala aj nová Všeobecná dohoda o obchode a službách - GATS. Ponuku za oblasť bankových a ostatných finančných služieb za SR vypracovala NBS. Naša ponuka vychádza z federálnej ponuky a v podstate je identická s ponukou ČNB.

Predložením ponuky sme získali možnosť zoznámiť sa s ponukami ostatných členských krajín GATT, a teda aj obraz o tom, ako bude regulovaný prístup na trhy našich najdôležitejších obchodných partnerov.

Dňa 15. 12. 1993 bolo formálne ukončené Uruguajské kolo mnohostranných obchodných rokovaní.

Aktivity v roku 1994

Do 15. 2. 1994 mali byť predložené návrhy konečných Listín koncesií a záväzkov. Tieto návrhy budú predme-

tom tzv. verifikačného procesu, ktorý bude ukončený do 31. 3. 1994. Do 31. 1. 1994 bol ukončený aj verifikačný proces Listín počiatočných záväzkov a výnimiek vo finančných službách.

V dňoch 12.-15. 4. 1994 budú v Marakéši v Maroku podpísané záverečné dokumenty Uruguajského kola.

Nadväzne na toto rokovanie, po prijatí záverečných dokumentov Uruguajského kola, bude potrebné premietnuť tieto záverečné dokumenty do príslušných vnútorných noriem SR. Ich prípravu bude pravdepodobne treba vzájomne koordinovať s ČR, v našom prípade s ČNB.

Rozšírenie o európsko-americkú časť dohody je zatiaľ len v predbežnom návrhu, pretože USA nesúhlasili s návrhmi okrem iného ani v oblasti prístupu na finančné trhy. USA si dohodli možnosť pozorovať počas 18 mesiacov spôsob otvárania trhov s bankami a poisťovňami v iných krajinách a vybrať si systém, ktorý im najviac vyhovuje. Svoje trhy môžu otvoriť buď pre všetky zahraničné banky, alebo recipročne len pre niektoré. Tento vývoj budeme sledovať.

Ďalšiu pozornosť treba zamerať na parafovanie Všeobecnej dohody o clách a obchode a vznik jej nástupníckej organizácie - Svetovej obchodnej organizácie - WTO.

B. TERITORIÁLNE HĽADISKO

Upevňovanie imidžu NBS a jej samostatná prezentácia na svetovom fóre si vyžadujú nadväzovať kontakty s centrálnymi bankami vyspelých krajín s trhovou ekonomikou. Návrh zahraničných kontaktov NBS musí zároveň rešpektovať i teritoriálne hľadisko.

Rozvoj vzájomnej spolupráce s emisnými bankami po nadviazaní oficiálnych kontaktov možno zabezpečovať viacerými smermi:

1. Využiť dlhoročné skúsenosti takých renomovaných, najmä európskych centrálnych bánk, ako je Bank of England, Banque de France či Deutsche Bundesbank, ktorá je považovaná za najnezávislejšiu centrálnu banku na svete.
2. Nadviazať kontakty s ostatnými centrálnymi bankami takého významného zoskupenia, ako je EÚ. V súvislosti s procesom zjednotenia mien európskej dvanástky (aj čakateľov) je veľmi aktuálnym a významným momentom zriadenie Európskeho menového inštitútu ako medzistupňa na vytvorenie Európskej centrálnej banky.
3. Brať do úvahy stupeň nezávislosti centrálnych bánk, vychádzajúc zo záverov štúdií viacerých medzinárodných inštitúcií (univerzít, Svetovej banky a i.), podľa ktorých okrem Deutsche Bundesbank a Federálneho rezervného systému (FED), sú všetky centrálne banky viac či menej (niekedy len teoreticky) „riadené" vládou.

Z tohto aspektu by sa prioritnými centrálnymi bankami v nadväzovaní kontaktov a využívaní skúseností s formovaním, realizáciou a zodpovednosťou v oblasti menovej politiky mohli stať okrem vyššie uvedených tie, ktorých vzťah s vládou je založený na rovnocenných základoch (centrálne banky EÚ, severské európske centrálne banky, Bank of Canada, resp niektoré latinsko-americké centrálne banky).

Teritoriálny rámec sa bude upresňovať podľa potrieb vyplývajúcich jednak z požiadaviek NBS, jednak z celkovej orientácie zahranično-obchodných vzťahov SR. Rozvoj bilaterálnych vzťahov a jeho koncepcia musí vychádzať z charakteru a podmienok transformačného procesu v SR a formovania podmienok zapojenia sa SR najmä do európskych štruktúr.

Z tohto pohľadu možno stanoviť poradie dôležitosti podľa teritoriálneho hľadiska:

- štáty Európskej Únie (predovšetkým už spomenuté centrálne banky - Bank of England, Banque de France, Deutsche Bundesbank),
- ostatné európske štáty, prioritne ČR (ČNB),
- vyspelé štáty s trhovou ekonomikou (najmä USA, Kanada, Japonsko, NSR, Francúzsko, Veľká Británia a ostatné krajiny G-24),
- nástupnícke štáty bývalého ZSSR, najmä Rusko a Ukrajina, ostatné postkomunistické krajiny,
- ostatné teritóriá.

Návrh koncepcie aktivít NBS v roku 1994 v zmysle vyššie uvedených teritórií vychádza:

- z nadviazania osobných kontaktov vrcholového manažmentu NBS a zo zabezpečenia komunikačných kanálov medzi NBS a centrálnymi bankami v príslušných teritóriách,
- z posilnenia vzájomnej spolupráce a využitia ponúkaných foriem pomoci z už nadviazaných kontaktov,
- z budovania databázy informačnej základne za jednotlivé teritóriá, ktorej využitie bude prístupné všetkým pracovníkom NBS, ako aj všetkým zainteresovaným bankovým aj nebankovým inštitúciám,
- z cieleného pozitívneho formovania imidž NBS a hľadania vhodných foriem jej prezentácie (organizovanie akcií pre diplomatický zbor v SR, iné dôležité zahraničné inštitúcie, distribúcia propagačných materiálov a pod.).

C. PRIEREZOVÉ AKTIVITY

Bez ohľadu na inštitucionálne alebo teritoriálne hľadisko je potrebné budovať koncepciu stálych zahraničných aktivít NBS v oblasti vzdelávania a rastu profesionality odborných pracovníkov bankového sektora na Slovensku. Súčasťou týchto aktivít je snaha o získanie čo najväčšieho množstva finančných prostriedkov prostredníctvom rôznych fondov zo zahraničia (napr. TREASURY, Know-how fond, Program PHARE a pod.) a zaručiť ich čo najefektívnejšie využitie. Formy využitia môžu byť pochopiteľne rôzne, od prijímania zahraničných expertov u nás cez vysielanie našich pracovníkov do zahraničia, získavanie odbornej literatúry pre budovanie vlastného knižničného fondu a pod.

Nezastupiteľnú úlohu pri koncipovaní aktivít v tejto oblasti má Inštitút bankového vzdelávania. Významnou formou aktivity je aj priama spolupráca IBV so zahraničnými bankovými vzdelávacími inštitúciami, ako aj medzinárodnými organizáciami so zameraním na bankové vzdelávanie. Výsledkom týchto aktivít je aj skutočnosť, že IBV bol v roku 1993 prijatý za člena prestížnej európskej organizácie bankových vzdelávacích inštitúcií - EBTN (European Bank Training Network) so sídlom v Štrasburgu. Súčasne sa IBV stal členom IFCEB (International Foundation for Computer - based Education in Banking and Finance) so sídlom v Bruseli. Členstvo v oboch inštitúciách predurčuje ďalšiu priamu spoluprácu IBV s ostatnými členmi uvedených inštitúcií tak na spoločných, ako aj bilaterálnych aktivitách.

Významnou oblasťou pri koncipovaní aktivít NBS so zahraničím je aj účasť pracovníkov bankového sektora na konferenciách v zahraničí a príprava medzinárodných konferencií na Slovensku. Pri príprave týchto aktivít je vhodná spolupráca s jednotlivými slovenskými ministerstvami, univerzitnou základňou na Slovensku a pod. Významnú funkciu pri ich zabezpečovaní bude mať aj novozriadený Inštitút menových a finančných štúdií NBS.

ZAKLADANIE BÁNK VYŽADUJE JASNÉ PRAVIDLÁ

Ing. František Mastný
Národná banka Slovenska

Zákon o bankách umožňuje vstup zahraničných subjektov do bankovej sústavy prostredníctvom zakladania dcérskych spoločností alebo pobočiek, ak je zakladateľom zahraničná banka. V zmysle tohoto zákona môže byť banka založená na území Slovenskej republiky ako akciová spoločnosť alebo štátny peňažný ústav. O udelení povolenia pôsobiť ako banka rozhoduje Národná banka Slovenska po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky.

Ďalšou právnou normou, ktorá súvisí so zakladaním bánk je zákon č. 513/1991 Zb. - obchodný zákonník, ktorý upravuje postavenie banky ako akciovej spoločnosti.

Na procesný postup pri zakladaní bánk sa vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

Do 17. februára 1994 platilo Opatrenie bývalej Štátnej banky česko-slovenskej z 15. februára 1992 - „Náležitosti žiadosti o udelenie povolenia pôsobiť ako banka, ako aj minimálna výška základného imania, ktorá je podmienkou pre udelenie povolenia a náležitosti žiadosti o udelenie povolenia pôsobiť ako banka pobočke zahraničnej banky, ako aj minimálna výška poskytnutého kapitálu, ktorá je podmienkou pre udelenie povolenia".

Banková rada Národnej banky Slovenska na svojom zasadnutí dňa 17. decembra 1993 schválila Opatrenie č. 1, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Štátnej banky česko-slovenskej. Podstatnou zmenou oproti pôvodnému opatreniu je zvýšenie minimálnej výšky základného imania, v prípade akciových spoločností upísaného základného imania z 300 mil. Sk na 500 mil. Sk alebo čiastka zodpovedajúca tejto sume vo voľne zameniteľnej mene, resp. zvýšenie minimálnej výšky poskytnutého kapitálu pobočke zahraničnej banky z 300 mil. Sk na 500 mil. Sk alebo čiastka zodpovedajúca tejto sume vo voľne zameniteľnej mene. Ďalšie ustanovenia pôvodného opatrenia neboli upravované.

Základnými právnymi normami, ktoré upravujú existenciu dvojstupňového bankového systému a ktoré vlastne umožňujú vznik nových obchodných bánk, sú zákon č. 21/1992 Zb. o bankách a zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska. Zákon o bankách vyjadruje základné požiadavky na činnosti bánk, ktoré majú priamy vplyv na dosahovanie cieľov Národnej banky Slovenska, akými sú menová stabilita, efektívnosť a plynulosť peňažného obehu a platobného styku, ako aj obozretné podnikanie bankovej sústavy.

Základnou podmienkou, ktorú musí zakladateľ banky ako dcérskej spoločnosti pri predkladaní žiadosti splniť je hodnoverné preukázanie pôvodu a zdroja prostriedkov vkladaných do banky, pretože dá sa predpokladať, že záujmu o „pranie špinavých peňazí" sa nevyhne ani Slovenská republika.

Žiadosť musí ďalej obsahovať:

a) návrh stanov zakladanej banky,
b) údaje o zakladateľoch banky
   - fyzické osoby,
   - právnické osoby,
c) predmet činnosti banky,
d) obchodný plán banky na prvé tri roky činnosti banky,
   - súvahu,
   - účet ziskov a strát,
a) zámery banky pri rozvíjaní jednotlivých bankových činností,
f) informácie o organizácii a štruktúre banky,
g) personálne obsadenie riadiacich funkcií,
h) zásady vnútorného kontrolného systému.

V prípade, že zahraničná banka zakladá v Slovenskej republike svoju pobočku, v žiadosti musí uviesť:

a) rozhodnutie štatutárneho orgánu o zriadení pobočky v Slovenskej

republike a o poskytnutí kapitálu a ostatných finančných zdrojov pobočke pre zabezpečenie jej činnosti,

b) súhlas orgánu zodpovedného za bankový dohľad v štáte, v ktorom má banka sídlo, so zriadením pobočky v Slovenskej republike, pokiaľ sa takýto súhlas v príslušnom štáte vyžaduje,

c) údaje o zakladateľovi,

d) dôvody, ktoré ju vedú k zriadeniu pobočky v Slovenskej republike,

e) predmet činnosti pobočky,

f) obchodný plán na prvé tri roky činnosti
- súvahu
- účet ziskov a strát,

g) zámery pobočky pri rozvíjaní jednotlivých bankových činností,

h) informácie o organizácii a štruktúre pobočky,

i) personálne obsadenie riadiacich funkcií,

j) zásady vnútorného kontrolného systému.

Poznatky získané z analýz skúmajúcich príčiny zlyhania bánk v zahraničí potvrdzujú skutočnosť, že vážne problémy v činnosti banky sú spôsobené nedostatočnou odbornou úrovňou vedúcich pracovníkov, podceňovaním postavenia útvaru vnútornej kontroly, prudkým nárastom aktivít bez dostatočnej pozornosti venovanej likvidite banky a správneho ohodnotenia rizík spojených s poskytovaním úverov.

Každá z týchto príčin - ak nastane - má za následok oslabenie dôvery verejnosti v banky a v celý bankový systém, následkom čoho smerujú vklady do neproduktívnych investícií (zlato, starožitnosti atď.) alebo nastáva odliv finančných zdrojov do zahraničia.

Skúsenosti zo zakladania bánk u nás naznačujú, že zakladatelia (štátne podniky, akciové spoločnosti, v menšej miere súkromný sektor) sa snažia svoje finančné problémy riešiť zakladaním bánk, dokonca so zámerom, aby im novovzniknutá banka poskytovala úvery za zvýhodnených podmienok.

Naše banky sa aktívne zúčastnili prostredníctvom svojich investičných spoločností a investičných fondov na kupónovej privatizácii, t. j. získali v podnikoch majetkovú účasť. Ak predpokladáme, že banka poskytla úver podniku, na majetku ktorého sa podieľa a splatnosť tohoto úveru je ohrozená a celá situácia v podniku smeruje k jeho bankrotu, potom vyvstáva otázka, či banka bude naďalej podporovať tento podnik, aby dosiahla návratnosť úveru, alebo bude podporovať jeho bankrot.

Previazanosť bánk a podnikov spôsobuje v prípade hospodárskej recesie problémy, o čom svedčí príklad zo začiatku tridsiatych rokov, keď vo vyspelých krajinách po prvej vlne bankrotov podnikov prišla vlna bankrotov bánk.

Jednotlivé vyspelé štáty postupne začali prijímať opatrenia, ktorými sa snažili prepojenosť bánk a podnikov obmedziť. Napríklad Belgicko úplne vylúčilo možnosť nadobudnutia majetkového podielu bankou v priemyselnom podniku, čo viedlo k rozčleneniu bankového systému na komerčné a investičné bankovníctvo.

Tento problém u nás rieši ustanovenie paragrafu 17 zákona č. 21/1992 Zb. o bankách.

Zvýšenie počtu bánk na Slovensku neznamená automatické zvýšenie kvality poskytovaných služieb a ich zlacnenie. Skúsenosti z procesu povoľovania nových bánk nás oprávňujú vysloviť názor, že je mimoriadne dôležité venovať zvýšenú pozornosť v štádiu povoľovania nielen preskúmaniu pôvodu a zdroja kapitálových tokov plynúcich do banky, ale i posúdeniu odbornej úrovne pracovníkov banky.

V súčasnom období úsek bankového dohľadu v zmysle vyššie uvedených skutočností pripravuje nové podmienky, upravujúce zakladanie bánk v Slovenskej republike, v ktorých by sme chceli využiť nielen naše skúsenosti, ale i skúsenosti z povoľovania bánk v zahraničí.

Niekoľko údajov o bankovej sústave SR

Bankovú sústavu v Slovenskej republike k 1. januáru 1994 tvorila centrálna banka a 28 obchodných bánk, z toho 10 pobočiek zahraničných bánk. Z desiatich pobočiek zahraničných bánk má deväť centrálu v Českej republike.

V porovnaní s 1. januárom 1991 počet obchodných bánk vzrástol o 26. Z osemnástich bánk, ktoré majú centrálu v Slovenskej republike, sú tri štátne peňažné ústavy - Slovenská štátna sporiteľňa, Slovenská záručná banka a Konsolidačná banka, na ostatných pätnástich akciových spoločnostiach sa podieľal štátny sektor, obce, súkromný sektor a fyzické osoby.

Základné imanie obchodných bánk predstavovalo 11, 63 mld. Sk. Na tejto hodnote sa zahraniční investori podieľali sumou 1,43 mld. Sk, t. j. 12,3 %. Zahraničnú majetkovú účasť vykazovalo 8 obchodných bánk v rozpätí od 13,5 % do 93 %. Na základnom imaní bánk sa podieľali hlavne subjekty z Rakúska, Nemecka, Francúzska, Ruska, Českej republiky a Veľkej Británie.

Tri banky - Dopravná banka, a. s., so sídlom v Banskej Bystrici , AB banka, a. s., Mladá Boleslav, pobočka Bratislava a Credit Lyonnais Slovakia Bank, a.s., so sídlom v Bratislave - zatiaľ svoju činnosť nezačali.

V Slovenskej republike pôsobí 6 zastúpení zahraničných bánk - Creditanstalt-Bankverein, Viedeň; Österreichische Volksbanken, AG, Viedeň; Banque Paribas, Paríž; Veľkomoravská banka, a. s., Hodonín; Komerční banka, a. s., Praha;Internationale Nederlanden Bank N. V. Amsterdam.

ROZŠÍRI SA TRH KRÁTKODOBÝCH CENNÝCH PAPIEROV?

Ing. Jana Susková
Národná banka Slovenska

Krátkodobé štátne cenné papiere sú produktom peňažného trhu. V Slovenskej republike sa vydávali a vydávajú v dematerializovanej podobe v nominálnej hodnote 1 mil. Sk s dobou splatnosti 28 až 30 dní a obchoduje sa s nimi na trhu krátkodobých cenných papierov (TKCP). Účastníkmi tohto trhu môžu byť od 1. 7. 1993 všetky právnické osoby, ktoré sa v TKCP delia na **priamych účastníkov**, t. j. subjekty, ktorých účty sa vedú v Bankovom zúčtovacom centre a **nepriamych účastníkov**, ktorých na trhu zastupuje **agent** (niekto z priamych účastníkov trhu).

Sprístupnenie TKCP aj pre nebankové právnické subjekty sa odzrkadlilo vo zvýšení počtu registrovaných účastníkov. Koncom 1. štvrťroka 1994 bolo v registri evidovaných už 48 účastníkov, z toho 27 nepriamych.

Skutočnosťou je, že aktivita obchodných bánk na TKCP je v značnej miere ovplyvnená účasťou Národnej banky Slovenska na tomto trhu. Je to ovplyvnené najmä tým, že obchodovanie so ŠPP sa zatiaľ väčšinou obmedzuje na obchody medzi Národnou bankou Slovenska a obchodnými bankami. Ojedinelé sú prípady, keď sa obchod uskutoční medzi dvoma obchodnými bankami navzájom. Čím majú obchodné banky väčšiu istotu, že krátkodobé štátne cenné papiere od nich Národná banka Slovenska kedykoľvek odkúpi, tým je ich účasť na TKCP výraznejšia. Názorná informácia o účasti jednotlivých investorov na primárnom trhu so ŠPP je uvedená v grafe.

Národná banka Slovenska je už viac ako dva roky fiškálnym agentom Ministerstva financií Slovenskej repuliky. Ako taká sprostredkúva predaj krátkodobých a dlhodobých štátnych cenných papierov, t. j. cenných papierov vydávaných Slovenskou republikou, ktorých jednotlivé druhy (v rozsahu stanovenom zákonom) emituje Ministerstvo financií Slovenskej republiky. V súvislosti s krátkodobými štátnymi cennými papiermi, tzv. štátnymi pokladničnými poukážkami (ŠPP), zabezpečuje Národná banka Slovenska viacej úloh. Okrem primárneho predaja a sekundárneho obchodovania s nimi (vrátane ich spätného nákupu pri splatnosti) aj všetky činnosti súvisiace s evidenciou ŠPP a jednotlivých účastníkov trhu, čiže vedenie Centrálneho registra ŠPP.

Čo do počtu, aktívnejší sú v súčasnosti na TKCP nepriami účastníci, ktorí kúpou ŠPP len zúročujú svoje dočasne voľné zdroje. Okruh priamych účastníkov TKCP sa pomaly uzatvára. Táto skutočnosť je ovplyvnená množstvom bánk operujúcich v Slovenskej republike. Nepriami účastníci naopak stále pribúdajú a pokiaľ sa emitent, teda Ministerstvo financií SR, rozhodne rozšíriť ponuku ŠPP o niekoľko emisií s rôznymi dobami splatnosti, prípadne s rôznymi nominálnymi hodnotami, dá sa predpokladať, že tento proces bude pokračovať.

Súčasný i očakávaný vývoj na TKCP kladie značné nároky na pracovníkov aukčného miesta, Centrálneho registra ŠPP, ako aj na pracovníkov odboru informatiky a automatizácie Národnej banky Slovenska, ktorí sú prevádzkovateľmi systému TKCP. Národná banka Slovenska sa preto systematicky pripravuje na zvládnutie ďalšieho zvýšenia okuhu účastníkov TKCP, najmä na urýchlené rozšírenie služieb Centrálneho registra o ďalšie možnosti, napr. zabudovanie blokácií obchodovania so ŠPP pri čerpaní lombardného úveru, ako aj zmeny súvisiace s viazaním aukčného refinančného úveru na držbu krátkodobých štátnych cenných papierov.

ŠPP majú dve dôležité funkcie. Okrem toho, že sú zdrojom krytia

schodku bežného hospodárenia štátneho rozpočtu, používajú sa tiež na zníženie, resp. posilnenie likvidity obchodných bánk. Doterajší vývoj poukazuje na to, že ako nástroj na preklenutie dočasného schodku v hospodárení štátneho rozpočtu neplnia ŠPP v plnej miere svoju úlohu. Vyplýva to zo skutočnosti, že TKCP, ako ho teraz poznáme, nestačí absorbovať také množstvo ŠPP, aké bolo a bude potrebné na krytie tohto deficitu. Z uvedeného dôvodu sa Národná banka Slovenska spolu s emitentom ŠPP, t. j. Ministerstvom financií Slovenskej republiky, pokúsi zapojiť do obchodu s krátkodobými štátnymi cennými papiermi čo najviac investorov.

Hoci o účasť v obchodovaní so ŠPP prejavili záujem viaceří zahraniční investori a z pohľadu TKCP by ich zapojenie do obchodovania nebolo problémom (musela by ich však zastupovať niektorá tuzemská obchodná banka), nejaví sa v súčasnosti táto možnosť ako reálna. Každý z týchto záujemcov totiž požadoval, aby im emitent svoj peňažný záväzok, t. j. výnos, ktorý je v Sk, pri splatnosti vyplatil v devízach. Toto podľa terajšieho znenia devízového zákona v súvislosti s cennými papiermi s dobou splatnosti kratšou ako jeden rok nie je možné. Nič by však nebránilo vstupu zahraničných investorov na TKCP, pokiaľ by v korunách získané výnosy (ktoré nemôžu vyviezť do zahraničia) reinvestovali v Slovenskej republike. O túto možnosť potenciálni investori nejavia záujem.

Národná banka Slovenska nie je presvedčená o tom, že by bolo vhodné zabehnutý systém TKCP rozšíriť o fyzické osoby. Tento názor podporujú i skutočnosti, že ŠPP majú krátku dobu splatnosti a vysoké nominálne hodnoty. Ako také sa stávajú jedným zo základných nástrojov, ktoré bude Národná banka Slovenska využívať na presadzovanie svojej menovej politiky.

Z toho dôvodu je nutné, aby TKCP zabezpečoval najmä požiadavky na maximálnu likviditu ŠPP, promptné a spoľahlivé vysporiadanie obchodov s nimi, ako aj rýchle reagovanie na meniace sa potreby na peňažnom trhu. Preto je nevyhnutné, aby Centrálny register ŠPP naďalej zostal v Národnej banke Slovenska.

Pre fyzické osoby by bolo vhodnejšie emitovať štátne dlhopisy s minimálnou polročnou dobou splatnosti, v nominálnych hodnotách maximálne 5 tis. Sk, ktoré by mali charakter vkladov, medzi obyvateľstvo by sa uvádzali iným spôsobom, ako je zaužívaný na TKCP, napr. pomocou primárnych dealerov, a ich evidenciu, ako aj evidenciu ich majiteľov by zabezpečovalo Stredisko cenných papierov.

Najschodnejšie sa preto na pokus o zvýšenie počtu účastníkov TKCP javí zatraktívnenou ponukou emisií ŠPP prilákať do TKCP čo najväčší počet tuzemských právnických osôb. Pochopiteľne, v tejto súvislosti bude potrebné vyvinúť maximálne úsilie o propagáciu štátnych cenných papierov, ktorá pri obchodovaní s nimi ešte stále absentuje.

Účasť obchodných bánk a NBS

na primárnom trhu ŠPP v roku 1993

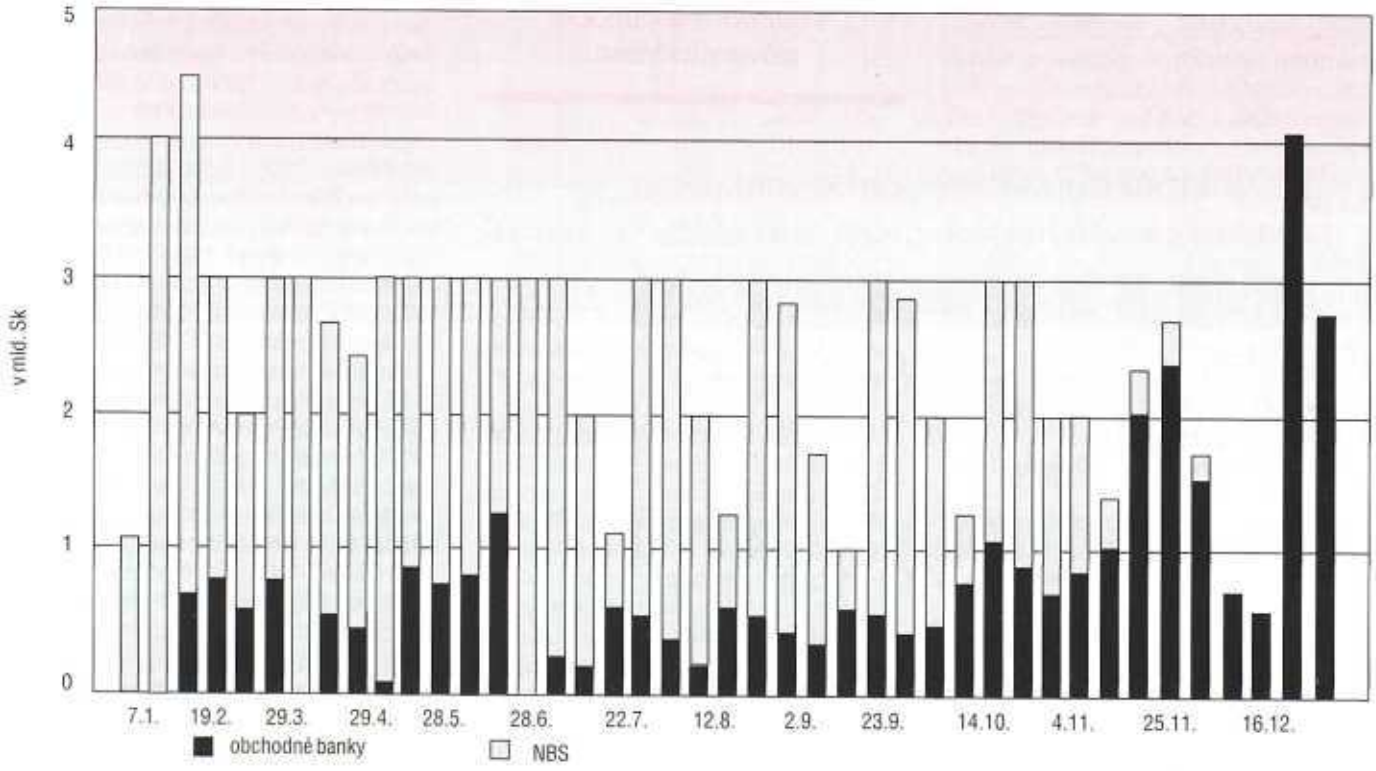

PLNENIE DLHOVEJ SLUŽBY V ROKU 1993

Ing. Pavol Kyjac
Národná banka Slovenska

Ako je známe, oficiálny hrubý devizový dlh, t. j. hrubá zadĺženosť vlády SR a NBS, predstavoval k 1. 1. 1993 sumu 1,625 mld. USD a po započítaní zadĺženia komerčného sektora k tomu istému dňu bol na úrovni 2,322 mld. USD.

Vývoj devizovej zadĺženosti Slovenska voči zahraničiu sa počas roku 1993 vyvíjal najmä v závislosti od čerpania zdrojov zo zahraničia, vývoja zadĺženosti celého bankového sektora, teda tuzemských komerčných bánk, devizového zadĺženia podnikovej sféry a, samozrejme, čiastočne aj od samej úrovne, resp. výšky splácaných devizových záväzkov Slovenska a NBS vo vzťahu k zahraničiu.

Pokiaľ hodnota tzv. oficiálneho dlhu, ktorým sa rozumie výška zahraničného dlhu Slovenska (vlády SR a NBS) zaznamenala ku koncu polroku minulého roku len určitý mierny vzostup, k relatívne výraznému nárastu oficiálneho zadĺženia došlo v 3. štvrťroku po získaní 89 mil. USD od Medzinárodného menového fondu (MMF) a po emisii obligácií NBS na medzinárodných kapitálových trhoch v celkovej výške 240 mil. USD v septembri 1993.

Základ súčasného devizového zadĺženia Slovenska tvorili devizové záväzky prevzaté po bývalej ČSFR, ktoré pozostávali z tzv. starého dlhu. Tieto devizové pasíva prešli na SR v členení:

1. Záväzky ČSOB, ktoré vznikli do roku 1990, zahrnuté do Centrálneho devizového zdroja (CDZ).
2. Vládne úvery, ktoré po roku 1990 prijala vláda ČSFR.
3. Úvery od Medzinárodného menového fondu, ktoré sú priamym devizovým pasívom NBS.
4. Obligácie bývalej ŠBČS ako devizové pasívum NBS vchádzajúce priamo do bilancie NBS.

Dlhová služba SR a NBS sa uskutočňuje na základe dohôd podpísaných medzi NBS a MF SR, ktoré stanovujú režim zabezpečovania záväzkov a pohľadávok vo voľne zameniteľných menách zahrnutých do CDZ a splácania úverov prijatých bývalou ČSFR od Svetovej banky, Európskeho spoločenstva, Japonska a ďalších členov skupiny G-24.

Pri sumárnom hodnotení plnenia dlhovej služby za rok 1993 - splácania záväzkov vyplývajúcich zo zahraničnej devízovej zadĺženosti Slovenskej republiky a Národnej banky Slovenska (ďalej NBS) voči zahraničiu - treba zdôrazniť, že Slovensko a jeho centrálna banka si vďaka včasnému a bezporuchovému splácaniu záväzkov v prvom roku svojej existencie začali budovať pozitívny imidž ako spoľahlivá krajina s potrebným stupňom dôveryhodnosti.

V súvislosti so splátkami v rámci bloku vládnych úverov proces sukcesie, t. j. rozdelenia vládnych dlhov bývalej ČSFR medzi nástupnické štáty ČR a SR, zostal vo vzťahu k zahraničným veriteľom neukončený. Okrem dohôd s Rakúskom a Japonskom o rozdelení záväzkov vyplývajúcich z vládnych úverov medzi ČR a SR nedošlo k nijakému ďalšiemu oficiálnemu rozdeleniu splácania dlhov (podpísaniu dodatkov k pôvodným zmluvám) medzi ČR a SR. NBS pri splácaní svojich dlhov sa popri účasti ČNB kontaktuje v prípade potreby priamo so zahraničnými veriteľmi. Väčšinu splátok vládnych úverov však NBS realizovala v súčinnosti s ČNB.

Najväčšia minuloročná hodnota výdavkov dlhovej služby sa dosiahla v septembri a októbri minulého roku. Dôležitým faktom, ktorý ovplyvňoval priebeh i úroveň plnenia dlhovej služby, boli výnosové položky, čiže prijímané inkasá vo voľne zameniteľných menách, korigujúce výšku splácaných záväzkov. Výnosové položky sa na celkovom objeme dlhovej služby za rok 1993 podieľali výškou 21,7 %. Jedna tretina z celkových prijatých čiastok vo voľne zameniteľných menách sa týkala tzv. rektifikácie istín. K rektifikácii, čiže preceneniu hodnôt istín, dochádza pri niektorých tranšiach v súvislosti s uplatnením tzv. multicurrency clause, ktorá umožňuje optimalizovať menovú skladbu skutočného dlhu oproti jeho nominálnemu vyjadreniu v pôvodných zmluvách. Ide o priebežnú úpravu istiny (zvýšenie alebo zníženie) v závislosti od kurzového vývoja príslušných voľných mien (DEM, resp. XEU voči USD).

V máji a novembri 1993 boli uhradené tretinové podiely splátok kupónov obligácií emitovaných bývalou ŠBČS na japonskom Shibosai trhu, v novembri NBS uhradila splátku úrokov obligácií emitovaných bývalou ŠBČS na londýnskom trhu. V decembri minulého roku NBS uhradila prvú splátku úroku vlastných obligácií (bondov emitovaných NBS). V prípade obligácií ide o priame devizové pasíva NBS, ktoré vchádzajú do jej bilancie. V tomto zmysle, na rozdiel od splátok v rámci blokov CDZ a vládnych úverov, kde NBS vystupuje v úlohe fiškálneho agenta voči MF SR, nemá MF SR povinnosť kupónového krytia splátok istín a kupónov (úrokov). Nákladové úroky zaradené do priamych devizových pasív teda uhradila NBS z vlastných zdrojov.

Priamym devízovým pasívom sú i splátky úrokov z prijatého depozita od Česko-amerického a Slovensko-amerického podnikateľského fondu, ktoré sú od júla 1993 štvrťročne poukazované priamo na účet požičiavateľa.

Rok 1993 bol predovšetkým rokom vytvárania systému splácania záväzkov medzi NBS a MF SR na zmluvnom základe a uplatňovania dohodnutej techniky splácania devízových záväzkov Slovenska.

Rok 1994 bude náročnejší, najmä čo sa týka objemu splatných záväzkov, keďže dlhová služba počíta v tomto roku s výrazným nárastom splátok istiny MMF a z obligácií bývalej ŠBČS. Túto situáciu môže zmierniť čerpanie rozpracovanej druhej tranše pôžičky Systematic Transformation Facility (STF) od MMF v sume 90 mil. USD a neskôr čerpanie pôžičky typu Stand-by Arrangement, tiež od MMF. Ako reálna sa javí aj pôžička typu Economic Recovery Loan (ERL) od Svetovej banky vo výške 80 mil. USD. Ďalšou možnosťou a zároveň snahou budú účelovo zamerané zdroje na projektové financovanie. Reálnosť poskytovania tohto druhu prostriedkov sa silne viaže na projekty mimoriadnej kvality, zodpovedajúce medzinárodným normám a štandardom. Riešením situácie môže byť aj emisia vlastných obligácií na zahraničných kapitálových trhoch. V takom prípade, ako aj v prípade získania prostriedkov od medzinárodných finančných inštitúcií, pôjde o tzv. bilančné financovanie s cieľom posilnenia devízových rezerv NBS.

Počas celého roku 1993 NBS zabezpečovala plnenie dlhovej služby, t. j. splácanie devízového dlhu Slovenska v určených objemoch a termínoch splatnosti. Ku koncu roku 1993 sa zvýšila oficiálna i vonkajšia zadlženosť Slovenska o hodnotu prekročenia medzného úveru z Platobnej dohody vo vzťahu k ČR v rámci existujúceho clearingového systému vyrovnávania vzájomných platieb medzi ČR a SR. Ako vieme, prekročenie tohto limitu sa viaže na vyrovnanie v konvertibilnej mene.

Oficiálna zadlženosť vlády SR a NBS bola k 31. 12. 1993 1,982 mld. USD. Celková hrubá zadlženosť po započítaní zadlženia obchodných bánk a devízového zadlženia podnikovej sféry bola k tomu istému dňu na úrovni 3,169 mld. USD (vrátane zadlženia SR voči ČR - clearingový systém), z toho celkové zadlženie v konvertibilných menách bolo 2,888 mld. USD.

Okrem vytvárania potrebnej dôveryhodnosti SR je v rámci dlhovej služby nevyhnutné zdôrazniť jej optimálne riadenie. Ide najmä o postupné vytváranie aktívneho ekonomického prostredia umožňujúceho vytváranie devízových zdrojov, týkajúcich sa potreby dlhovej služby, ako aj starostlivého zváženia maximálne možnej miery zadlženia Slovenska.

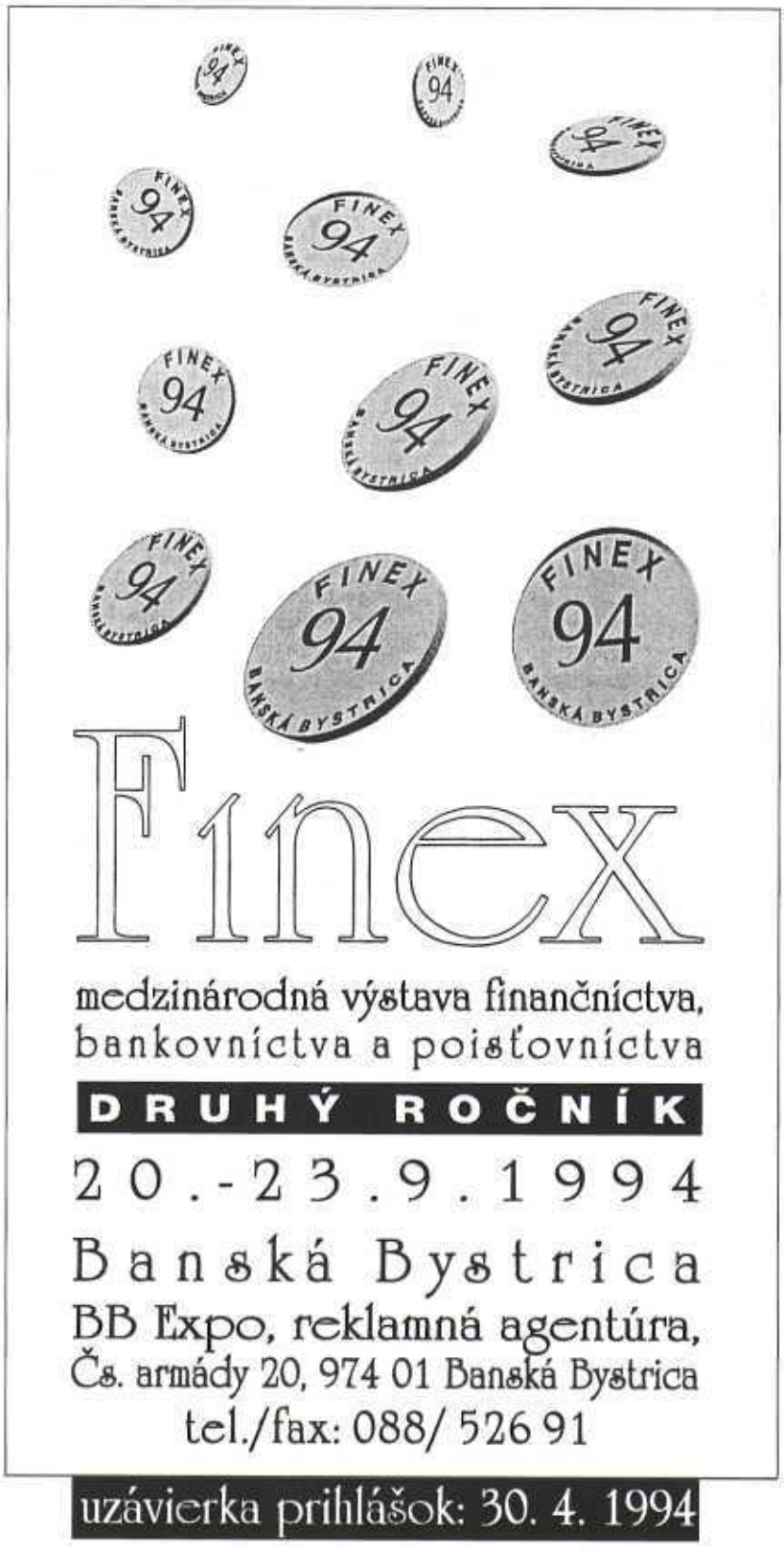

ÚLOHY A FUNKCIE EMISNEJ BANKY

Ing. Peter Németby
Národná banka Slovenska

V tomto duchu a na pozadí pokračujúceho procesu európskej integrácie sa niesol seminár **„Úlohy a funkcie emisnej banky na príklade Deutsche Bundesbank"**. Konal sa v priestoroch bratislavského Inštitútu bankového vzdelávania a lektorsky bol zabezpečený vedúcimi pracovníkmi Bundesbanky, hlavne z jej hesenského krajinského ústredia LZB. Poskytol fundované informácie o aktuálnej situácii nemeckého bankovníctva, spestrené zaujímavosťami z jeho histórie a predovšetkým výhľadmi na zjednotenú Európu, konkretizované v prípravách budúcej Európskej hospodárskej a menovej únie.

Úlohy a perspektívy Bundesbanky

Seminár otvoril a v prvom dni viedol riaditeľ ekonomického odboru hesenského ústredia Dr. Hans Peter Basler. Opísal význam a dôležitosť nemeckej centrálnej banky z hľadiska národného hospodárstva, jej historický vývoj a súčasnú situáciu. Zdôraznil dôležitosť nezávislosti centrálnej banky. Zaujímavý bol poukaz na historickú skutočnosť, keď v ťažkom období hospodárskej krízy Weimarskej republiky, medzinárodných obchodných zábran a všeobecne klesajúcich úrokových mier bola nezávislosť centrálnej banky zúžená odvolaním jej prezidenta, ktorý sa nepodvoľoval nátlaku a nebol ochotný pripustiť menovú expanziu, požadovanú na vojnové financovanie.

Proces transformácie nášho bankového systému pripomenul municiózny opis okolností vytvorenia nemeckej menovej únie v roku 1990, ktorá predchádzala znovuzjednoteniu Nemecka. Zaujal aj program postupného prechodu západoeurópskych štátov k Európskej hospodárskej a menovej únii. Úvodným krokom v tomto smere bola liberalizácia kapitálového styku, dokončená v roku 1990 a založenie Európskeho menového inštitútu so sídlom vo Frankfurte nad Mohanom. Tento inštitút - budúca európska centrálna banka - sa zúčastňuje na zjednocovacom procese zabezpečovaním koordinácie na stabilitu orientovanej menovej politiky členských štátov, pripravuje svoje inštrumentárium, sleduje konvergovanie členských ekonomík a koncipuje svoj štatút.

Hlavným bankovým miestom Európy sa nepochybne stáva Frankfurt nad Mohanom. V tomto finančnom centre Nemecka má sídlo aj Deutsche Bundesbank, ktorá sa rozhodla podať stredo- a východoeurópskym centrálnym bankám pomocnú ruku pri budovaní nových, trhovo orientovaných centrálno-bankových systémov. Sídli tu novozriadený Európsky menový inštitút - základ budúcej európskej centrálnej banky, je tu sústredené nemecké bankovníctvo.

Na otázku, týkajúcu sa jazyka budúcich európskych bankoviek, však auditórium dostalo odpoveď, že na bankovkách by mal byť vyobrazený antický symbol Európy - býk.

Menová politika

Ďalší referát seminára predniesol prvý riaditeľ hesenskej LZB Wilhelm Tischel. Jeho náplňou bola koncepcia menovej politiky, inštrumentárium centrálnej banky, praktická kontrola množstva peňazí a menová politika v jej zameraní na ekonomické ciele. V snahe zdokonaľovať politiku, orientovanú na množstvo peňazí, bol v roku 1988 vytvorený nový indikátor - zásoba peňazí M3 - orientovaný na výrobný potenciál a na rýchlosť peňažného obehu.

Tento ukazovateľ sa vo forme prípustnej zóny stanovuje výškou jeho medziročného nárastu. Cieľové hodnoty množstva peňazí boli od roku 1975 dodržané celkove 10-krát; trafiť do cieľa sa nepodarilo v deviatich rokoch, medzi ne patrí aj práve uplynulý. Ako uviedol referent, v minulom roku pôsobil rad „zvláštnych faktorov", vyvolaných rozšírením menovej oblasti v roku 1990, daňovo podmieneným hromadením hotovosti a kapitálovými transfermi, ktoré všetky významne ovplyvnili neúmerný rast zásoby peňazí. Referent však podotkol, že zahraničné vplyvy situáciu ovplyvnili najviac.

Politika likvidity je popri diskontnej a lombardnej sadzbe, ktoré sa uplatňujú v politike úrokových sadzieb, riadená rediskontnými kontingentami, „repo" obchodmi na voľnom trhu a povinnými minimálnymi rezervami. Minimálne rezervy však v súvislosti s riadením množstva peňazí postupne strácajú na význame, najmä kvôli svojmu netrhovému charakteru. Ich výška je stanovená na 5 % neterminovaných a 2 % terminovaných vkladov, so zistením na mesačnej báze, pričom neplnenie je spojené iba s malými úrokovými prirážkami.

Dôležitosť aukčných „repo" obchodov bola zvýraznená konkrétnymi ročnými číselnými údajmi, keď z celkového refinančného objemu asi 230 miliárd mariek boli asi dve tretiny zrealizované práve obchodmi centrálnej banky na voľnom trhu, asi tretina pripadla na rediskontné obchody a na lombard zostal iba maličký zvyšok. Obchody na

devizovom trhu nazval referent „solou v polievke" nemeckej likviditnej politiky.

Kurzová a devízová politika

Na devizovú politiku bol zameraný referát riaditeľa Dietricha Lemkeho z úradu direktória Bundesbanky. Začal sa poukázaním na väzbu tejto oblasti na stupeň otvorenia sa ekonomiky sveta. Nemecký 35-percentný podiel exportu na tvorbe hrubého sociálneho produktu (slovenský podiel je podobný) podčiarkuje význam kurzovej a devizovej oblasti. Previazanosť výmenných kurzov s menovou politikou referent priblížil opisom nedávnych turbulencií v Európskom menovom systéme. Na pozadí povojnového európskeho vývoja poukázal na výhody a nevýhody pevných a pružných výmenných kurzov. Pri súčasných pohyblivých kurzoch Bundesbanka môže svoj vplyv uplatniť buď priamo, intervenčnými zásahmi, ktoré však ovplyvňujú menovú politiku, alebo nepriamo, úrokovou politikou, ktorá však je podmienená potrebou dosiahnutia cieľa zásoby peňazí. V súvislosti s manažmentom devizových rezerv prednášajúci uviedol, že Nemecko je jednou z mála krajín, ktorých devizové rezervy nie sú diverzifikované a skoro na 100 % pozostávajú z amerických dolárov.

Zaujímavý bol výklad vplyvu devalvácie na národné hospodárstvo. Prednášajúci poukázal na štatisticky zistený jav, podľa ktorého sa po uskutočnení devalvácie ekonomická situácia najprv zhoršuje, a k jej zlepšeniu prichádza až po uplynutí určitého času.

Bankový dohľad a poistenie vkladov

Tejto koncepčnej témy sa zhostil pán Werner Drum, riaditeľ hesenskej LZB. Ako uviedol, bankový dohľad nie je súčasťou nemeckej centrálnej banky, ale ako úrad je útvarom na ministerstve financií. Zamestnáva asi 350 pracovníkov, prevažne právnikov, čo je relatívne malý počet. Má dve hlavné úlohy spočívajúce vo formálnom dohľade - v poskytovaní bankových povolení a v materiálovom dohľade - v kontrole dokladov, ktoré obstarávajú predovšetkým krajinské pobočky Bundesbanky. Na niekoľko málo príkladoch nemeckých bánk, ktoré sa v minulosti dostali do ťažkostí, poukázal na nevyhnutnosť existencie dôvery v bankový sektor. V opísanom prípade popredné nemecké banky dokonca samé finančne podporili v problémoch väziacu banku, ktorej hrozila insolventnosť. Na základe takýchto negatívnych skúseností však bola upravovaná bankovú legislatíva, v dôsledku čoho sú bankové škandály v Nemecku pojmom známym už iba z minulosti alebo zo zahraničia.

Prednášajúci priblížil systém poisťovania vkladov v nemeckých bankách. Jeho tromi piliermi sú ochrana vkladateľov, stabilita bankových systémov a zabezpečovanie rovnakého konkurenčného prostredia pre verejno-právne a pre komerčné finančné inštitúty. V ďalšom rozviedol pravidlá pre kapitálovú vybavenosť bánk, ktoré v Nemecku sú už v súlade so smernicami ES, ako aj prípustné úverové limity v členení podľa druhov úverov.

Bankový dohľad pri sledovaní dodržiavania týchto pravidiel vo filiálkach zahraničných bánk členských štátov spoločenstva vychádza z princípu kontroly bankovým dohľadom materskej krajiny, podľa odsúhlaseného bankového práva. Dohľad pritom kontroluje finančné inštitúty na konsolidovanej báze a úrady bankového dohľadu jednotlivých krajín navzájom spolupracujú.

Platobný styk

Posledný deň seminára bol venovaný účtovníctvu a jeho úlohe vo vnútroštátnom a medzinárodnom platobnom styku. Riaditeľ hesenskej LZB Werner Drum veľmi podrobne a vyčerpávajúco rozviedol zásady vedenia účtovníctva v Bundesbanke, keď hlavná pracovná záťaž spadá na krajinské pobočky a nižšie organizačné jednotky, ktoré zabezpečujú platobný styk s jednotlivými bankami priamo na mieste. Prepojenie je zabezpečované elektronickou sieťou, na ktorú sú napojené siete jednotlivých bankových skupín. Zaujímavá bola štatistická informácia, podľa ktorej 29,8 % bezhotovostného platobného styku sa realizuje na dokladovej báze, 69 % na bezdokladovej a iba 2,3 % na základe platieb úverovými kartami. Šekový platobný styk, dominujúci hlavne v USA, je v Nemecku zaužívaný menej, ani platenie kartami nie je rozšírené.

Hotovostný platobný styk nestráca v Nemecku svoj význam tak, ako sa ešte donedávna predpokladalo. V tejto súvislosti boli zaujímavé informácie o technických prostriedkoch, používaných pri práci s bankovkami a mincami. Na vývoji týchto zariadení spolupracuje výrobca priamo s emisnou bankou.

Slovo na záver

Je až neuveriteľné, koľko stihli pracovníci Bundesbanky predniesť za krátke obdobie piatich dní. Informácie, poskytnuté na seminári, predstavovali hutný a niekedy až neskutočne podrobný kurz centrálneho bankovníctva, opierajúci sa o systémovú pripravenosť a o profesionalitu lektorov.

Budova Deutsche Bundesbank vo Frankfurte nad Mohanom

AKTIVITY NA PODPORU EXPORTU

JUDr. Ladislav Balko
Všeobecná úverová banka, a. s.

Už samozrejmosťou medzi prioritami našich komerčných bánk je ich angažovanosť formou aktívnych bankových obchodov pri podpore exportu slovenských podnikateľských subjektov. Tejto životodarnej schopnosti slovenskej ekonomiky si je vedomá vo svojej obchodnej politike aj najväčšia slovenská obchodná banka - Všeobecná úverová banka, a. s. (ďalej VÚB).

Mozaika jej podpory exportne zdatných subjektov je pestrá tak formami, ako aj obsahom. K formálnej rozsiahlosti banka môže pristúpiť vďaka širokému záberu po celom Slovensku, ba aj v Českej republike, prostredníctvom svojich štyridsiatich pobočiek. Konkrétna podpora exportu sa vo VÚB, a. s., realizuje prostredníctvom:

a) bežnej úverovej praxe,
b) poskytovania záruk a protizáruk,
c) zmeniek na podporu exportu,
d) dcérskej spoločnosti VÚB Factoring, a. s.

Vo svojej úverovej politike banka schvaľuje podnikateľským subjektom, pochopiteľne na základe posúdenia návratnosti úveru, najmä krátkodobé úvery, a to úvery na obežné prostriedky alebo kontokorentné, revolvingové a preklenovacie úvery. VÚB, a. s., vytvorila pre podnikateľské subjekty v rámci stredných úverov aj osobitný úver na pohľadávky v zahraničí, kde sa objektom úverovania stávajú pohľadávky v zahraničí, a to vo výške ich hodnoty zníženej o preddavky a prvé splátky, ktoré sa realizovali pred poskytnutím úveru. Pre podporu subjektov schopných exportu platia v rámci úverovej politiky banky všeobecné úverové podmienky spočívajúce v preukázaní návratnosti peňažných prostriedkov, efektívnosti bankového obchodu, dodržaní účelovosti v zaručení týchto úverov. Z tohto vychádzajú pobočky banky pri rozhodovaní o schválení úveru orientovaného na podporu exportu.

Ďalším nástrojom na podporu exportu je vystavovanie záruk a protizáruk, ktoré sa v roku 1993 vystavovali za bonitných klientov so zabezpečeným odbytom a vysokým podielom produkcie realizovanej na trhoch krajín s voľne vymeniteľnou menou.

V mnohých prípadoch to boli najmä neplatobné záruky umožňujúce klientom banky realizovať vývoz a zúčastňovať sa na ponukovom konaní. Banka naďalej eviduje zvýšené požiadavky klientov na vystavenie záruk, avšak pri ďalšej expanzii v tejto oblasti, ktorá je tiež obmedzená, sa bude musieť orientovať najmä podľa priebehu splácania záväzkov z už vystavených záruk.

Na vytvorenie priaznivejších podmienok pre exportérov, spočívajúcich v ľahšom prístupe k vývozným úverom a ich nižšom úrokovom zaťažení, Národná banka Slovenska umožnila obchodným bankám v uplynulom roku (žiaľ, možno hovoriť už o minulom čase, pretože centrálna banka rozšírila reštrikciu aj na túto oblasť) získať zdroje formou zmenky na krytie týchto vývozných úverov.

VÚB, a. s., v nadväznosti na Podmienky NBS na vykonávanie nákupu zmeniek na podporu exportu už 13. mája minulého roku usmernila svoje pobočky na získavanie zdrojov na krátkodobé úvery na krytie pohľadávok v zahraničí prostredníctvom zmenky. Takto potom pobočky banky mohli poskytovať vývozný úver podnikateľom vyrábajúcim tovar na konečné využitie v zahraničí maximálne do 180 dní s presným označením odberateľa a krajiny dodávky pre overenie solventnosti odberateľa. Poskytnutie tohto úveru banka podmienila jedným z týchto zaisťovacích inštitútov:

- preukázateľné vystavenie neodvolateľného akreditívu,
- realizácia obchodného prípadu formou dokumentárneho inkasa alebo hladkej platby istenej avalovanou zmenkou,
- zahraničná bankovú záruka,
- poistenie kontraktu v Spoločnosti pre poistenie exportných úverov, s ktorou VÚB, a. s., uzatvorila zmluvu o spolupráci pri vinkulácii poistky v prospech VÚB, a. s.

V roku 1993 banka poskytovala týmto spôsobom vývozný úver za úrokovú sadzbu 12,35 %, od 3. januára v súvislosti so zmenou diskontnej sadby NBS za 14,85 %. V súvislosti so zmenou podmienok NBS na nákup zmeniek na podporu exportu musela aj VÚB, a. s., zmeniť postup pri tejto forme podpory expotu prakticky tak, že aktivita v tejto oblasti zamrzla.

VÚB, a. s., však rozšírila diapazón svojich aktivít na podporu exportu o zatiaľ na našom finančnom trhu netradičnú činnosť, keď prostredníctvom svojej dcérskej spoločnosti VÚB-Factoring, a. s., začala presne pred rokom rozvíjať faktoring. Princip faktoringu spočíva v predaji nových pohľadávok zmluvne dohodnutých partnerov tejto faktoringovej spoločnosti do zahraničia. Spoločnosť preberá riziko z prípadného neplatenia a poskytne vývozcom predfinancovanie až do výšky 80 % hodnoty faktúry. Zostávajúce percentá sa zaplatia dodávateľovi vzápätí po nabehnutí inkasa zo zahraničia. Časť z nezaplatenej faktúry tvorí aj marža pre faktoringovú spoločnosť.

Dcérska spoločnosť banky má záujem vytvárať si klientelu z tradičných vývozcov, ktorí majú stabilných odberateľov. Neorientuje sa na jednorazové obchody, ale vo svojej obchodnej politike podporuje výrobcov s kontinuálnym vývozom za predpokladu, že objem vývozu dosiahne v priebehu roka aspoň 15 mil. Sk. Pri výbere partnera spoločnosť zvažuje aj odvetvie, v ktorom pôsobí. Odevné, gumárenské, papierenské, oceliarske a iné odvetvia možno faktorovať bez problémov, čo sa však nedá povedať o stavebníctve, špedícii, reklamných aktivitách a pod., kde sa dá moment predaja ťažko určiť, a preto je aj faktorovateľnosť problematická. Ide o novú, ale perspektívnu formu podpory exportu zo strany VÚB, a. s. A banka bude hľadať aj ďalšie možnosti, aby bola lídrom na slovenskom bankovom trhu nielen veľkosťou, ale predovšetkým kvalitou a záberom poskytovaných služieb pre spokojnosť svojej pribúdajúcej klientely.

VONKAJŠIA ZAMENITEĽNOSŤ NA OBZORE

Ing. Ivo Zeman
Česká národná banka

SÚČASNÝ STAV LIBERALIZÁCIE

Devízový zákon v súčasnosti obmedzuje použitie českej koruny len na Českú republiku a obmedzená i neobmedzená zameniteľnosť sa týka len devízových tuzemcov. V devízovom mechanizme ČR existujú nasledujúce významnejšie obmedzenia vyplývajúce najmä z devízového zákona č. 528/1990 Zb. a jeho novely č. 228/1992 Zb.:

1. v oblasti bežného účtu platobnej bilancie

- jednostranné prevody (povolenie ministerstva financií). Režim je veľmi diferencovaný, povolenie sa vyžaduje podľa jednotlivých položiek len vo vzťahu k niektorým krajinám, resp. do určitej čiastky,
- obmedzenie prístupu fyzických osôb k devízovým prostriedkom na úhradu bežných platieb (tzv. limit na turistiku),
- obmedzená možnosť vlastníctva devízových účtov pre právnické osoby.

2. v oblasti kapitálového účtu platobnej bilancie

a) **prílev kapitálu**

- priame investície v tuzemsku (ak zahraničný kapitál vstupuje do existujúceho štátneho podniku),
- vývoz tuzemských cenných papierov,
- emisia cenných papierov v zahraničí,
- transfer výnosov z dlhopisov znejúcich na Kč so splatnosťou do jedného roku,
- nákup nehnuteľností (bez možnosti povolenia nad rámec zákona),
- prijímanie finančných úverov od devízových cudzozemcov,

b) **odlev kapitálu**

- priame investície v zahraničí,
- nákup zahraničných cenných papierov a nehnuteľností,
- poskytovanie finančných úverov,
- otváranie účtov devízových tuzemcov v zahraničí.

3. obchodovateľnosť koruny voči zahraničiu

- zameniteľnosť sa vzťahuje len na české subjekty a českú menu nemožno použiť na platby mimo územia ČR,
- transfery korunových prostriedkov devízových cudzozemcov do zahraničia,
- obmedzený vývoz a dovoz českej meny.

Súčasný devízový režim je založený na širokej liberalizácii bežného účtu platobnej bilancie a operácií spojených s prílevom kapitálu. Devízová regulácia sa uplatňuje v prípade nákupu a držby devízových prostriedkov tuzemskými subjektami a v oblasti odlevu kapitálu do zahraničia, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvňovať vývoj platobnej bilancie a devízových rezerv centrálnej banky. Miera regulácie jednotlivých položiek v rámci povolovacieho konania je pritom diferencovaná a v oblasti kapitálových položiek spojených s podporou rozvoja podnikateľských subjektov (prijímanie úverov zo zahraničia, priame investície v zahraničí) je posudzovanie žiadostí pomerne liberálne. Súčasná úprava devízového zákona je čiastočne a postupne liberalizovaná aj bilaterálnymi dohodami o podpore a ochrane investícií, ktoré prekonávajú svojim obsahom vybrané regulačné ustanovenia devízového zákona alebo umožňujú ich obchádzanie prostredníctvom iných operácií (napr. transfer korunových prostriedkov devízovými cudzozemcami prostredníctvom nákupu a predaja cenných papierov).

Koncom minulého roku oboznámil guvernér Českej národnej banky verejnosť s tým, že predsedovi vlády a ministrovi financií odovzdal návrh ďalšieho postupu pri prechode na vonkajšiu zameniteľnosť českej koruny. Na koncepcii tohto návrhu sa začalo pracovať už v roku 1992, keď bol spracovaný prvý materiál s touto témou, avšak len pre vnútornú potrebu centrálnej banky. V minuloročnej aktualizovanej verzii sa už uvažuje s radom liberalizačných krokov, ktoré by sa mali uskutočniť v blízkej budúcnosti, a preto si celá koncepcia ďalšieho postupu vyžaduje koordináciu v národohospodárskom meradle.

LEGISLATÍVNE, VECNÉ A TECHNICKÉ PREDPOKLADY ÚPLNEJ LIBERALIZÁCIE A VONKAJŠEJ ZAMENITEĽNOSTI

Pre prechod na vonkajšiu zameniteľnosť treba vytvoriť legislatívne i vecné predpoklady. Legislatívne budú vytvorené schválením nového devízového zákona, ktorého zásady sú už pripravené, prípadne zrušením doposiaľ platného devízového zákona. Pravdepodobne však budú nutné aj iné legislatívne úpravy. Zmeny si zrejme vyžiada i zákon o cenných papieroch a niektoré ďalšie zákony. Dátum účinnosti nového devízového zákona (alebo zákona, ktorým sa devízový zákon zruší) a začatie celého legislatívneho procesu treba viazať na splnenie vecných predpokladov v ekonomike, ktoré zabezpečia potrebnú dôveru väčšiny domácich i zahraničných subjektov v úspešné zvládnutie tohto kroku bez negatívnych vplyvov na ekonomiku.

Základné vecné predpoklady predstavuje:

- vytvorenie dostatočnej výšky devízových rezerv na zvládnutie prípadného

začiatočného tlaku (v ČNB vo výške asi 6 mld. USD). Potrebná výška devízových prostriedkov bude závisieť najmä od stupňa liberalizácie devízového hospodárstva v čase zavádzania vonkajšej zameniteľnosti a od objemu tzv. horúcich peňazí, ktoré budú prítomné v ekonomike. Pri zachovaní súčasného devízového režimu by sa mala dosiahnuť potrebná výška devízových rezerv prirodzenou cestou bez vstupu ČNB na zahraničné kapitálové trhy (predpoklad na koniec roku 1994 je minimálne 5,5 mld. USD a na koniec roku 1995 7 mld. USD;

• uzavretie swapových zmlúv (resp. stand-by) ČNB s vybranými centrálnymi bankami na zaistenie ďalších rýchlo čerpateľných zdrojov vo výške okolo 2 až 3 mld. USD.

Okrem týchto základných vecných predpokladov by liberalizačný proces zjednodušilo aj splnenie ďalších podmienok:

• prechod na ekonomický rast,
• faktická stabilizácia vlastníckych vzťahov,
• rozvinutý a stabilizovaný kapitálový trh (cenné papiere dostatočného množstva českých podnikov na kapitálovom trhu, ich stabilizované či rastúce ceny, kapitálový trh fungujúci bez technických komplikácií),
• približná rovnováha na bežnom účte platobnej bilancie v časovom horizonte 1 až 2 roky,
• existencia rovnovážnej úrovne kurzu (z hľadiska bilancie výkonov) pred vyhlásením vonkajšej zameniteľnosti,
• zblíženie miery inflácie a výšky úrokových sadzieb s krajinami Európskej únie,
• fungovanie plnohodnotného tuzemského korunového a devízového trhu, promptného i terminového.

Okrem týchto vecných predpokladov bude treba postupne napĺňať i celý rad technických podmienok, ktoré sú niekedy mimo kompetencie ČNB, ako napr.:

• menový kurz nebude určovať ČNB ale domáce a zahraničné komerčné banky,
• ČNB by mala mať s týmito bankami vytvorený intervenčný mechanizmus,
• ČNB prestane plniť funkciu market makera na trhu pokladničných poukážok. Komerčných bánk v tejto funkcii by mal byť dostatok, musia sa však k tejto funkcii zaviazať,
• zahraničné banky by mali mať možnosť využívať nástroje českého peňažného trhu (depo a repo), vládne dlhopisy a pokladničné poukážky ČNB,
• štátne dlhopisy by sa mali vyňať z vysporiadania Strediska cenných papierov a previesť do vysporiadania ČNB, rovnako ako je to už dnes v prípade štátnych pokladničných poukážok a pokladničných poukážok ČNB,
• vytvorenie centrálneho clearingového centra pre vysporiadanie obchodov s cennými papiermi,
• vytvorenie účinného systému zberu údajov pre zostavenie platobnej bilancie a včasných informácií pre uplatnenie nástrojov menovej politiky.

■ ■ ■

Súčasný stupeň liberalizácie operácií na bežnom i kapitálovom účte platobnej bilancie bol zvládnutý bez väčších ťažkostí a doterajšie výsledky ekonomickej transformácie, najmä v oblasti makroekonomickej stabilizácie, vytvárajú predpoklady pre ďalšie rozširovanie zameniteľnosti českej koruny. Prínosy ďalšej liberalizácie a vonkajšej zameniteľnosti možno očakávať v niekoľkých smeroch.

Ďalšia liberalizácia kapitálových tokov rozšíri priestor pre prílev zahraničného kapitálu a tým aj využitie vonkajších úspor na rozvojové potreby českej ekonomiky. Súčasne však otvorí priestor pre expanziu českého kapitálu na zahraničné trhy s perspektívou rozšírenia odbytísk pre české vývozy a zníženie nákladov na dovozy. Komparatívne výhody českej ekonomiky bude možné inkasovať rýchlejšie a vo väčšom rozsahu ako doposiaľ. Rozšírenie liberalizácie kapitálových tokov je aj predpokladom finančnej integrácie a zvyšovania efektívnosti finančného sektora českej ekonomiky, pretože dôjde k posilneniu konkurenčného prostredia. A napokon vonkajšia zameniteľnosť je jednou z podmienok integrácie do západoeurópskych trhových štruktúr a inštitúcií. Ak sa chce Česká republika politicky a ekonomicky orientovať na vyspelé trhové ekonomiky, najmä na krajiny Európskej únie, je v jej vlastnom záujme akceptovať veľmi vysoký stupeň liberalizácie, ktorý je pre tieto krajiny už bežným štandardom.

Proces ďalšieho rozširovania zameniteľnosti národnej meny však v nijakom prípade nie je len procesom inkasovania ekonomických prínosov. S liberalizáciou sa zvyšuje mobilita výrobných faktorov a tým ich alokácia v širšom ako národnom meradle. Popri odboroch a výrobných zameraniach, ktoré budú ťažiť z prílevu zahraničných zdrojov, budú i také, ktoré v záujme vyššej konkurencieschopnosti budú stimulované alebo nútené premiestňovať sa do zahraničia, čo môže mať negatívny dopad na zamestnanosť. Zvýšia sa nároky na ekonomickú prispôsobivosť a schopnosť podnikateľov, vlády a domácností aktívne operovať vo vysoko internacionalizovanom hospodárskom prostredí.

Obmedzenie možnosti samostatne rozhodovať pociti i centrálna banka a menová politika pri stanovovaní úrokových sadzieb, ktorých výška bude musieť rešpektovať úroveň v referenčných krajinách. Rovnako aj fiškálna politika vlády bude stáť pred nutnosťou harmonizácie daňových sadzieb s okolitým svetom. Bankový sektor bude v oveľa väčšej miere konfrontovaný s tzv. horúcimi peniazmi, kurzovými arbitrážami a špekuláciami.

Na dosiahnutie úplnej vonkajšej zameniteľnosti existujú dva krajné varianty postupu. Prvý, radikálny variant znamená vyhlásenie úplnej zameniteľnosti v jednom širokokoncipovanom kroku. Pozitívne efekty by sa prejavili relatívne rýchlo, nebolo by však možné využiť určitý učebný proces, ktorý bude pre všetky ekonomické subjekty vrátane centrálnej banky a vlády pravdepodobne veľmi dôležitý.

Druhým variantom je postupné uvoľňovanie existujúcich regulačných opatrení, rozširovanie vnútorného devízového trhu a účasť na vonkajšom devízovom trhu. Výnosy a náklady každého kroku by sa dali spätne vyhodnotiť a podľa toho voliť rýchlosť a rozsah následných krokov. I tento variant však možno realizovať relatívne veľmi rýchlo.

Bez ohľadu na konečné rozhodnutie o rýchlosti ďalšieho postupu je možné a žiaduce uskutočniť niektoré liberalizačné kroky už v tomto roku. Ide najmä o oblasť prílevu kapitálu, kde možno uvoľniť prijímanie peňažných úverov zo zahraničia a emisie cenných papierov v zahraničí. Na druhej strane v oblasti odlevu kapitálu je vhodný čas na uvoľnenie domácich priamych investícií v zahraničí a s tým spojeného nákupu nehnuteľností. Možno tiež uvažovať o zrušení ponukovej povinnosti pre právnické osoby. Tento liberalizačný krok by „očistil" devízové rezervy ČNB a v budúcnosti by sa dala presnejšie kalkulovať výška rezerv nutná na krytie rizík vonkajšej zameniteľnosti.

EUROMARKET AWARD 1994

ALEBO Z BRUSELU DO BRATISLAVY

Zhruba za poldruha roka svojej činnosti uzavrela Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., takmer 230 tisíc zmlúv o stavebnom sporení a počet jej klientov aj naďalej neustále narastá.

Za tieto výsledky si stavebná sporiteľňa získala uznanie nielen v domácich finančných kruhoch, ale aj v medzinárodnom meradle.

Začiatkom marca tohto roku jej zástupcovia prevzali v Bruseli cenu Euromarket Award 1994, ktorú za aktivity súvisiace so zavádzaním nových produktov a so zvyšovaním úrovne v oblasti riadenia, kvality, technickej inovácie a exportu, v nadväznosti na rozvoj európskej integrácie, udeľuje medzinárodná asociácia European Market Research Center založená belgickým kráľovským dvorom. Slávnostné odovzdávanie ocenenia sa konalo za účasti popredných finančných, priemyselných a obchodných odborníkov z krajín Európskej únie.

V bankovom sektore na Slovensku, ktorý v súčasnosti tvorí šestnásť fungujúcich komerčných bánk a deväť pobočiek zahraničných bánk, patrí Prvej stavebnej sporiteľni, a. s., osobité miesto. Tento peňažný ústav totiž na základe dlhoročných skúseností z Nemecka a Rakúska ako prvý zaviedol stavebné sporenie na slovenskom finančnom trhu a ako sa ukázalo, nový bankový produkt sa aj u našich občanov stretol s mimoriadne priaznivou odozvou.

Firmy a banky boli vyhodnotené v troch kategóriách, pričom Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., bola zaradená do kategórie finančníctvo a obchod. A hoci je v rámci stredo- a východoeurópskych štátov stavebné sporenie zavedené už aj v Českej republike, Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., bola v Bruseli odmenená ako jediný peňažný ústav tohto druhu.

Prvá stavebná sporiteľňa, a.s., začala svoju činnosť v polovici novembra 1992. Túto akciovú spoločnosť so základným kapitálom 300 miliónov korún vytvorila

Slovenská štátna sporiteľňa s dvoma zahraničnými partnermi, ktorým patrí výrazný podiel v stavebnom sporení na ich domácich trhoch. Bausparkasse Schwäbisch Hall je medzi 34 stavebnými sporiteľňami v Nemecku druhou najvýznamnejšou peňažnou inštitúciou tohto typu, pričom medzi súkromnými stavebnými sporiteľňami si v Nemecku, ale i na európskom kontinente - čo do počtu klientov - drží prvenstvo.

Do akciovej spoločnosti Prvej stavebnej sporiteľne vstúpila 32,5% podielom na základnom kapitáli a do jej činnosti vniesla veľkou mierou svoje know how. Rovnaká časť na základnom kapitáli pripadá aj na druhého zahraničného partnera - rakúsku Raiffeisen Bausparkasse Wien. Táto sporiteľňa má na domácom trhu dominantné postavenie, a to i napriek tomu, že sa na finančnom trhu u našich susedov etablovala v roku 1961 až ako v poradí štvrtá, a teda najmladšia stavebná sporiteľňa.

Vďaka skúsenostiam zahraničných partnerov, kvalitnému softwaru a v neposlednom rade i vďaka kvalitnému manažmentu Prvej stavebnej sporiteľne, a. s., zaznamenalo stavebné sporenie na Slovensku hneď v prvých šiestich týždňoch po zavedení na trh dynamický štart. Do konca roka 1992 evidovala Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. , 55 tisíc zmlúv, pričom cieľová suma sporiteľov prekročila 7,5 mld. korún. Treba však priznať, že takýto záujem občanov o novú formu sporenia bol do určitej miery podmienený i neistou ekonomickou situáciou v čase príprav na rozdelenie čs. federácie a tiež skutočnosťou, že od roku 1993 sa rušili sociálne pôžičky, ktoré občania predtým využívali na financovanie potrieb súvisiacich s riešením bytovej otázky. Od tohto termínu sa stavebné sporenie stalo vlastne jedinou formou, ako možno získať výhodnejšie zdroje na kúpu, výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu domov a bytov, ale aj na obstaranie stavebného pozemku či úhradu záväzkov súvisiacich s týmito účelmi.

Stavebné sporenie je založené na princípe pravidelných, prípadne i nepravidelných vkladov. Pri pravidelnom sporení možno dosiahnuť 15,5 % efektívne zúročenie nasporenej sumy. V zákone o štátnom rozpočte na rok 1994 bola podobne ako vlani schválená štátna prémia v rozsahu 40 % ročného vkladu, pričom jej maximálna výška môže dosiahnuť 6000 korún.

K výhodám stavebného sporenia patrí tiež možnosť získať úver, na ktorý je počas celej doby jeho splácania garantovaná 6 % úroková sadzba a na jeho uvoľnenie vzniká nárok po prvých 24 mesiacoch sporenia. Vzhľadom na nedostatok úverových prostriedkov v komerčných bankách sa však Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., rozhodla pomôcť svojim klientom tým, že obdobie do vzniku tohto nároku budú môcť preklenúť formou tzv. medziúverov, úročených komerčnou úrokovou sadzbou. Jej výška by sa mala pohybovať okolo 15 %.

Poskytovanie medziúverov avizovala Prvá stavebná sporiteľňa síce už v minulom roku, avšak vzhľadom na nedoriešené legislatívne záruky dlžníka a banky vo vzťahu k danému objektu úverovania, budú ich môcť prví klienti získať až v jarných mesiacoch tohto roka. Keďže v podmienkach Slovenska ide o úplne nový bankový produkt, bolo tiež potrebné dôkladne naň pripraviť aj hardware a software. Podmienky na získanie zmluvne garantovaných úverov so 6 % úrokovou sadzbou splnia prví sporitelia v závere tohto roka.

Hoci sa Prvá stavebná sporiteľňa stala svojím produktom takpovediac priekopníkom, a to nielen na slovenskom finančnom trhu, ale v rámci celej strednej a východnej Európy, možno jej doterajšie výsledky hodnotiť prinajmenej ako pozoruhodné. Toto tvrdenie napokon dokladá aj spomínané ocenenie z Bruselu. Stavebná sporiteľňa sa takto úspešne etablovala nepochybne aj preto, že od začiatku svojej činnosti kládla veľký dôraz na to, aby ňou ponúkaný bankový produkt bol pre občanov maximálne dostupný v každej časti Slovenska.

Základ jej odbytovej siete vytvorilo zhruba 700 pobočiek a filiálok Slovenskej štátnej sporiteľne, ktorú dopĺňa neustále sa zvyšujúci počet externých spolupracovníkov a odborných poradcov stavebného sporenia. Spolu so zamestnancami Prvej stavebnej sporiteľne sa na práci s účastníkmi stavebného sporenia v súčasnosti podieľa približne 2500 ľudí.

V minulom roku začali ponúkať svoje služby klientom aj prvé tri expozitúry stavebnej sporiteľne v Bratislave, Poprade a Košiciach. A v tomto roku sa jej odbytová sieť okrem iného rozšíri aj na základe kooperačných zmlúv s komerčnými bankami, ktoré sa rozhodli obohatiť svoju ponuku práve o stavebné sporenie. Možnosť uzavrieť zmluvu o stavebnom sporení s Prvou stavebnou sporiteľnou poskytuje v súčasnosti svojim zákazníkom Investičná a rozvojová banka, a. s. , Slovenská poľnohospodárska banka, a. s. , a Ľudová banka Bratislava, a. s. Rokovania s ďalšími partnermi o spolupráci v oblasti stavebného sporenia však pokračujú.

Elena Klimešová

Predseda predstavenstva Prvej stavebnej sporiteľne, a. s., JUDr. Ján Roland Burger po slávnostnom odovzdaní ceny Euromarket Award 1994. Na snímke sú aj predstavitelia Prvej komunálnej banky, a. s., Poštovej banky, a. s., a Slovenskej kreditnej banky, a. s., ktorí tiež prevzali túto cenu.

Z VEDENIA NBS

❑ Program 6. rokovania Direktória Národnej banky Slovenska, ktoré sa konalo 3. marca 1994, bol rozsiahly. Členovia direktória posudzovali vývoj na Trhu štátnych cenných papierov a štátnych dlhopisov Slovenskej republiky k 31. 12. 1993 a zaoberali sa návrhom postupov na tento rok.

Registračné centrum cenných papierov NBS začalo prevádzku už 5. 2. 1993. V prvom období boli do Trhu krátkodobých cenných papierov (TKCP), okrem emitenta (MF SR) a správcu trhu (NBS) zapojené len bankové subjekty. Vývoj trhu si však od apríla vyžiadal sprístupnenie aj pre nebankové právnické subjekty. Koncom roka 1993 bolo evidovaných už 35 účastníkov trhu s priamym vstupom do aukcie.

Direktórium prerokovalo a vzalo na vedomie situačnú správu o menovom vývoji v SR za január 1994. V januári 1994 bol oproti lanskému januáru zaznamenaný rast priemyselnej produkcie o 4,5 %, objem stavebnej výroby poklesol za to isté obdobie o -1,2 %. Úroveň spotrebiteľských cien sa zvýšila o 1,4 %.Celkové devízové rezervy NBS poklesli oproti koncu roka 1993 o 26,3 mil. USD a stav devízových rezerv NBS k poslednému januárovému dňu bol 441,5 mil. USD. Peňažná zásoba vyjadrená menovým agregátom M 2 poklesla v januári 1994 o 2,5 mld. Sk. Peňažný agregát M1 zahrňujúci obeživo a neterminované vklady poklesol o 6,9 mld. Sk.

Členovia direktória prerokovali aj správu o vývoji devízových rezerv NBS a devízového fixingu NBS v roku 1993 a správu o plnení dlhovej služby Slovenskej republiky za rok 1993. Direktórium odporučilo predložiť oba materiály na rokovanie najbližšej bankovej rady.

Na programe 6. rokovania direktória bola aj správa o výsledkoch rozpočtového hospodárenia SR a zadlženosti vlády voči bankovému sektoru za rok 1993, pracovný predpis o odmeňovaní pracovníkov NBS, návrh zásad využívania pružného pracovného času, rozbor stavu a štrukúry obeživa a zásob peňazí NBS za rok 1993 a ďalšie materiály týkajúce sa vnútrobankových záležitostí NBS.

❑ Na programe 7. rokovania Direktória Národnej banky Slovenska, ktoré sa konalo 10. marca 1994, bolo vyhodnotenie devízovopovoľovacej činnosti NBS za rok 1993 a návrh zásad jej vykonávania v roku 1994.

Devízové povoľovanie predstavuje špecifické oprávnenie NBS udeľovať subjektom, ktoré sú v jej pôsobnosti, úľavy z povinností stanovených devízovým režimom. Vo svojom rozhodovaní je národná banka nezávislá a jej rozhodovania majú konečnú platnosť. Devízový a povoľovací odbor vydal vlani po starostlivom zvážení 681 devízových povolení. Takmer polovicu z nich tvorili povolenia na majetkovú účasť v zahraničí. Direktórium súhlasilo s návrhom aj v roku 1994 riadiť sa zásadou upevňovania platného devízového režimu a výnimky udeľovať len v takom rozsahu, aby neboli oslabené prijaté princípy.

V organizovaní devízovopovoľovacej činnosti schválilo direktórium postupnú delimitáciu výkonu devízovopovoľovacej agendy z ústredia NBS na svoje pobočky.

Členovia direktória vzali na vedomie návrh Správy o výsledku hospodárenia NBS za rok 1993, výsledky užšej súťaže na výrobu a dodávku bankoviek v nominálnej hodnote 200 Sk a 5000 Sk. Prijali tiež informáciu riaditeľa Inštitútu bankového vzdelávania NBS (IBV) Ing. Dušana Garaya, CSc. o činnosti inštitútu v uplynulom roku a schválili Program vzdelávacích podujatí a plán nákladov IBV na rok 1994.

❑ Pod vedením guvernéra Národnej banky Slovenska Vladimíra Masára sa dňa 14. marca 1994 konalo riadne 4. rokovanie Bankovej rady NBS. Na programe bola Vyhláška NBS o zásadách platobného styku medzi bankami, informácia o zhodnotení plnenia dlhovej služby Slovenskej republiky za rok 1993, koncepcia zahraničných aktivít NBS v roku 1994 a vnútorné bankové normy.

-IP-

❑ Dňa 7. marca 1994 sa po návrate najvyšších predstaviteľov NBS z Japonska uskutočnila tlačová konferencia, na ktorej guvernér NBS Vladimír Masár a viceguvernér NBS Marián Jusko oboznámili novinárov s hlavným cieľom a výsledkami svojej pracovnej cesty.

❑ Ďalšia tlačová konferencia NBS sa uskutočnila 14. marca 1994. Guvernér NBS Vladimír Masár za prítomnosti viceguvernérov NBS Mariána Juska a Mariána Tkáča informoval novinárov o aktuálnych materiáloch, ktoré prerokúvala na svojom zasadnutí Banková rada NBS. Reagoval tiež na aktuálnu vnútropolitickú situáciu v súvislosti s demisiou vlády SR. Národná banka Slovenska má zo zákona autonómne postavenie a nie je závislá na vláde. Preto bude naďalej pokračovať v zabezpečovaní menových cieľov a menových veličín v súlade s menovým programom prijatým v decembri minulého roku, na ktorého zmenu v súčasnosti niet dôvodov.

STRETNUTIE BANKOVÝCH RÁD

Bankové rady Národnej banky Slovenska a Českej národnej banky sa stretli na spoločnom rokovaní 25. 3. 1994 v Smoleniciach. Rokovania sa zúčastnili guvernéri obidvoch centrálnych bánk Vladimír Masár a Josef Tošovský, prítomní boli aj minister financií SR Rudolf Filkus a podpredseda vlády a minister financií ČR Ivan Kočárník.

Na rokovaní boli posúdené otázky platobných vzťahov medzi SR a ČR. Obidve strany vyjadrili vôľu pokračovať v clearingovom platobnom styku a dospeli k spoločnému názoru, že je potrebné pristúpiť k zrušeniu tzv. starého bloku, a to najskôr k 1. máju 1994 resp. k 1. júnu 1994. Starý blok bude zrušený dodatkom k Platobnej zmluve, ktorý musí byť schválený parlamentmi obidvoch republík. Konkrétny postup dohodne MF SR a MF ČR.

Národné banky venovali veľkú pozornosť deleniu aktív a pasív bývalej ŠBČS. Národné banky účtovne vyčíslia delenie aktív a pasív, pripravia alternatívy riešenia ďalšieho postupu a predložia ich na akceptáciu a konečné riešenie príslušným orgánom.

Bankové rady sa vzájomne informovali o menovom vývoji v obidvoch republikách. Posúdili tiež možnosti rozvoja spolupráce bankových dohľadov obidvoch centrálnych bánk.

Po skončení rokovania bola tlačová beseda, na ktorej guvernér NBS Vladimír Masár zdôraznil, že NBS neuznáva žiaden dlh voči ČR. Problém má totiž dve časti: technické riešenie deľby pasív a aktív a to dokáže NBS pripraviť na základe účtovnej osnovy a druhú - politickú časť. Tú nemôže riešiť NBS, ale iné kompetentné orgány. Preto Národná banka Slovenska navrhla postúpiť riešenie týchto otázok na Ministerstvo fianancií SR, pretože najvyšší predstaviteľ tohto rezortu je predsedom majetkovej komisie, ktorá má riešiť otvorené otázky.

-IP-

PODPIS ZMLUVY S EXIM BANK

Delegácia Národnej banky Slovenska pod vedením guvernéra NBS Vladimíra Masára navštívila Japonsko v dňoch 28. februára až 4. marca 1994. Jedným z cieľov cesty bolo podpísanie zmluvy medzi NBS a Exim Bank of Japan o pôžičke Two Step Loan, ktorú poskytuje japonská vláda na podporu malého a stredného podnikania v SR. Celkový objem pôžičky je 4 mld. 290 mil. jenov. Prvá tranša vo výške 2 mld. 145 mil. jenov bola uvoľnená 9. marca 1994 a prevedená na účet NBS v Sumitomo Bank. Druhá a tretia tranša bude uvoľňovaná v rovnakých objemoch 1 mld. 72 mil. 500 tis. jenov. Úver sa bude čerpať v priebehu troch rokov, projekty sa môžu predkladať dva a pol roka. Zdroje poskytnuté NBS sa na zmluvnom základe presúvajú vytypovaným komerčným bankám po predložení vhodných projektov. Za posudzovanie a výber projektov je zodpovedná komerčná banka. Exim Bank si vyhradzuje právo schvaľovať projekty v hodnote vyššej ako 65 mil. jenov. NBS v súčasnosti pracuje na príprave návrhu zmluvy o podúvere medzi NBS a VÚB, a.s., ako bankou sprostredkujúcou prostriedky konečnému užívateľovi.

Zdroje z Banque Paribas Tokyo

Exim Bank okrem neviazaných pôžičiek (untied loan) poskytuje aj neviazané čiastočné garancie na úvery poskytované japonskou alebo v Japonsku registrovanou bankou. Úvery sa poskytujú vláde alebo vládnej agentúre na základe projektov, ktoré sa predkladajú poskytovateľovi úveru, v tomto prípade Banque Paribas Tokyo, a schvaľuje a posudzuje ich aj Exim Bank. Banque Paribas Tokyo sprostredkúva úver syndikátu bánk a čiastočne na ňom finančne participuje. Pôžička nie je podmienená nákupom tovarov alebo služieb v Japonsku a projekty môžu byť zamerané nielen na rozvoj ekonomiky, ale aj na verejný sektor, napr. zdravotníctvo, životné prostredie atď. Uvedená pôžička nie je určená na podporu malého a stredného podnikania.

Rokovania s finančnými inštitúciami

Predstavitelia NBS počas pobytu v Japonsku rokovali so zástupcami Sumitomo Bank, Bank of Tokyo, Long-Term Credit Bank of Japan, ústredím Nomura Securities v Tokiu, Nikko Securities, Daiwa Securities, JBRI (Japan Bond Research Institute), Kokusai Securities, Japan Agricultural Investment Cooperation, JAIDO (Japan International Development Organization) a OECF (Overseas Economic Cooperation Fund). Záujem japonských investorov sa sústredil na získanie informácií o ekonomickom vývoji v SR, makroekonomických ukazovateľoch, prvej emisii bondov NBS, ich umiestnení, pridelenom ratingu a najmä, na priority slovenskej vlády, do ktorých oblastí by chcela smerovať investície.

Zástupcovia JAIDO informovali o zámere angažovať sa v SR pri tvorbe joint-ventures a podpore proexportne orientovaného priemyslu na základe predložených projektov. (Táto inštitúcia nemá v úmysle poskytovať investície na rozvoj infraštruktúry).

Prezentácia pre japonských investorov

Delegácia NBS s pomocou oficiálneho finančného poradcu NBS Nomura Securities 4. marca 1994 uskutočnila prezentáciu pre japonských investorov v hoteli Palace v Tokiu. Prezentáciu viedol pán Kanju Sugimoto z Nomura Securities a informácie o SR poskytol guvernér NBS pán Masár. Správa zahŕňala nasledovné oblasti: predstavenie SR, jej vznik, medzinárodné postavenie SR, politika ekonomických reforiem, kľúčové faktory ekonomickej reformy, cenovú liberalizáciu, vnútornú konvertibilitu Sk, exportnú orientáciu, privatizačný proces, makroekonomické výsledky, HDP, prognózy MMF, infláciu, úverovú politiku, stav devízových rezerv, zahraničnú zadlženosť a porovnanie s ostatnými transformujúcimi sa ekonomikami. Otázky, ktoré kládli japonskí investori počas prezentácie, sa týkali najmä: nadchádzajúcich volieb, vplyvu ľavice na ekonomiku, pôžičiek z MMF a SB, pokračovania privatizácie a veľkosti prílevu zahraničného kapitálu na Slovensko.

Na prezentácii sa zúčastnili zástupcovia významných inštitúcií: Nippon Credit Bank, Nippon Investors Service, Jamaichi Securities, Sakura Bank, Bank of Tokyo a iné.

Z rokovaní v Japonsku vyplynulo, že japonskí investori majú záujem podieľať sa na investičných vstupoch do slovenskej ekonomiky, či už reštrukturalizácie priemyslu, podpory proexportne orientovaného priemyslu, pri tvorbe joint - venture, rekonštrukcii infraštruktúry, podpore malého a stredného podnikania, ozdravení finančnej sústavy, a to väčšinou formou financovania predložených projektov. Podmienky na vypracovanie kvalitných projektov však spočívajú v rýchlejšom pokračovaní procesu privatizácie, a tým aj v prechode na trhovú ekonomiku, od čoho sa odvíja aj cena, za akú získame zdroje na svetových finančných trhoch.

PhDr. Eva Karasová

ROKOVANIA POKRAČUJÚ

Záujem o získanie pôžičky stand-by pre Slovensko od Medzinárodného menového fondu (MMF) deklarovali vo svojom politickom rozhodnutí i zástupcovia našej vládnej koalície. Pôžička je určená na posilnenie devízových rezerv štátu, keď sa v dôsledku liberalizácie zahraničného obchodu prehlbuje nerovnováha medzi exportom a importom.

5. apríla sa začali rokovania s misiou MMF o poskytnutí tohto úveru.

ZASTÚPENIE SR V MEDZINÁRODNÝCH FINANČNÝCH ORGANIZÁCIÁCH

Vláda SR na trefom riadnom zasadaní rozhodla o odvolaní bývalého ministra financií SR J. Tótha a viceguvernéra NBS M. Tkáča z funkcií guvernéra, resp. alternátora za SR v popredných medzinárodných finančných organizáciách. Uznesením vlády č. 3 z 29. marca 1994 vymenovala za zástupcu SR v Medzinárodnom menovom fonde guvernéra NBS V. Masára, alternátorom je minister fianancií SR R. Filkus. Vo Svetovej banke bude SR zastupovať podpredsedníčka vlády SR B. Schmögnerová, alternátorom je guvernér NBS V. Masár. V Európskej banke pre obnovu a rozvoj bude SR zastupovať minister financií SR R. Filkus, alternátorom je guvernér NBS V. Masár. Toto vymenovanie je v súlade so zaužívanými medzinárodnými konvenciami.

DOHODA BÁNK

Dohodu o používaní národných mien v nekomerčnom platobnom styku medzi Maďarskom a Slovenskom podpísal 30. marca 1994 v Budapešti guvernér Národnej banky Slovenska (NBS) Vladimír Masár a predseda Maďarskej národnej banky (MNB) Péter Bod. V zmysle dohody bude možné používať tieto meny v turistike a pri neobchodných platbách.

THE NATIONAL BANK OF SLOVAKIA'S INTERNATIONAL ACTIVITIES PLAN FOR 1994

The international activities plan of the National Bank of Slovakia (NBS) comports with the general foreign policy agenda of the Slovak Republic and the principles of the monetary policy of the National Bank of Slovakia for 1994. There are two basic priorities set for the 1994 monetary policy:

- maintaining the internal convertibility of the currency,
- preserving the stability of the currency.

These priorities are also considered to be the basis for setting the goals and range of the NBS's international activities for 1994. The cooperation and coordination of the activities with individual ministries and the Government of the Slovak Republic appear to be crucial for the preparation of the NBS's agenda.

To achieve the stated priorities of the monetary policy, the international activities of the National Bank of Slovakia are expected to facilitate the acquisition of foreign loans under favourable conditions for the Slovak Republic, to challenge the establishment of subsidiaries of foreign banks in Slovakia, and to enlarge and improve both short-term and long-term prospects for educational activities.

The international activities of the National Bank of Slovakia are to be developed in following ways:

- the membership of the Slovak Republic in international financial institutions and the involvement of the National Bank of Slovakia's top managers in summit meetings of these institutions,
- greater participation in the activities of the world financial markets, the negotiations of the top management of the NBS with foreign partners on the conditions of loans to be provided, technical assistance, and other agreements,
- the development of bilateral contacts with individual countries as well as direct contacts with central banks, the expansion of the network of contacts and support of the existing contacts through business meetings (based on interbank agreements),
- the intensification of the cooperation with crucial economic associations,
- the development of educational opportunities for banking officials,
- the enlargement of the direct information lines among the NBS and foreign financial institutions, central banks and international organizations, setting technical conditions for a regular and permanent information exchange, and an exchange of publications, magazines, annual reports, etc.

A. The institutional point of view

The personal meetings among the top officials from international institutions play a significant role in strengthening of their ties. The intensification of these contacts is especially important for the National Bank of Slovakia given its short history.

The International Monetary Fund (IMF)

The International Monetary Fund has its headquarters in Washington, D.C.. The IMF was established on the basis of the Bretton-Woods Agreements of 1944 and started its activities in 1947. Czechoslovakia was one of the founding members of the IMF. The mission of this institution is to support international monetary cooperation, maintain exchange stability and set up a multilateral system of payments among the members of the IMF. The Membership of the Czech and Slovak Federal Republic was re-established on September 13, 1990. The Slovak Republic was granted its succession rights to this institution on January 1, 1993. In connection with the transformation process of the Slovak economy it is necessary to strengthen contacts between the National Bank of Slovakia and the International Monetary Fund. This being so, the activities of the NBS include:

- permanent monitoring of the activities of the IMF and arranging for the direct participation of NBS officials in the negotiations taking place in Washington, D.C.
- preparation of the documents for negotiations with the IMF
- administering the IMF accounts at the NBS
- communication with the foreign exchange department of the National Bank of Slovakia regarding approvals for the accounting operations and settling of IMF accounts
- contacts with the IMF representatives in Washington,D.C. and Bratislava
- preparation of quarterly monitoring reports concerning the IMF, these reports are included in the evaluation of the budget of the NBS
- permanent monitoring of the payment schedule and arranging for the on-time payment of installments to the IMF.

The World Bank

The World Bank was established like the IMF on the basis of Bretton-Woods Agreements of 1944. It started its activities as an International Bank for Reconstruction and Development in 1946. After the establishment of another four institutions including: The International Finance Corporation (IFC) in 1956, The International Development Agency (IDA) in 1960, The Mutual Investment Guarantee Agency in 1988 and The International Centre for the Settlement of Investment Disagreements (ICSID), the World Bank started its present activities. The World Bank consists of 170 members. Each of the above mentioned institutions carries out its individual tasks, but their common goal is to support development and structural transformation of the member states on the basis of providing the long-term investment sources. As the development of the ties to the World Bank is one of the primary goals for the international activities of the NBS, it is necessary to concentrate on the following measures:

- preparation of the documents for the participation of the Governor of the NBS in the voting and the submission of these documents to the World Bank on time, monitoring of the needs for the direct participation of the NBS top management in the negotiations in Washington,
- preparation of the write-ups for the negotiations with the World Bank,
- collection and final elaboration of the documents necessary for providing the Economic Recovery Loan (ERL) as well as participation in the negotiations regarding ERL with the World Bank,

• arrangements for the audit of the financial statements related to the third tranche of the Structural Adjustment Loan (SAL) in the first half of 1994,
• permanent monitoring and in-time payment of the equity increment to the World Bank,
• participation in preliminary negotiations with the representatives of the World Bank on providing a new loan - the Enterprise and Financial Sector Adjustment Loan (EF-SAL).

The Bank for International Settlements (BIS) in Basel

The Bank for International Settlements is an important financial institution, that was established in 1930 as a joint -stock company with its seat in Basel. The Bank focuses on the development of the cooperation among the central banks. The BIS also provides specific services for international finance operations and acts as a guarantor or an agent concerning international financial settlements. This function of the BIS was agreed upon by all its members. Czechoslovakia started to be a member of the BIS in 1930. After the abolishment of the State Bank of Czecho-Slovakia, the Czech National Bank as well as the National Bank of Slovakia took over their succession rights. In the voting process the National Bank of Slovakia obtained 2670 shares in the BIS and the Czech National Bank obtained 5330 shares in the BIS (the difference of 4 shares in favour of Slovakia was refunded in the amount of 37,130 Kč to the Czech National Bank on the basis of a mutual agreement).

The cooperation between the NBS and the BIS is based on the contacts on the following three levels :
• the contacts at the highest levels (Governors, Vice Governors) at the annual meetings of the General Assembly (in June) and at the regular meetings organized by the management of the BIS
• the contacts at the level of the coordinators of the technical assistance programs from the central banks (quarterly monitoring reports and participation in the operating reviews taking place in the seat of the BIS twice a year)
• the contacts of the NBS officials from the personnel department (division for the education) regarding the assistance provided through the Joint Vienna Institute.

The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)

From the point of view of forming bilateral relations among the National Bank of Slovakia and its partners (especially in relation to the presentation of the NBS abroad in cooperation with ministries) the Organization for Economic Cooperation and Development, which involves the most developed free market economies of the world, plays a significant role.

The OECD consists of 24 member states. As a part of the system of international institutions it also fosters the development of bilateral contacts among the member states. To develop and deepen the cooperation between the Slovak Republic and the OECD, several important measures have to be taken. These measures are expected to aid in the economic recovery of the country as well as strengthen the relations of the Slovak Republic with individual member states.

Signing the Memorandum between the OECD and the Slovak Republic in December 1993 reflected the willingness of Slovakia to continue in the economic transformation process economy to the free market. The establishment of the Coordination Committee for the cooperation between OECD and the Slovak Republic (the NBS is one of the members) proves the interest in the cooperation, which is a part of the program „ Partners in Transformation". This program is considered to be the first step toward full membership in the OECD. The criteria for estimating the membership fee include economic productivity (GNP), number of inhabitants and number of activities in which the applicant intents to take part (for example the Czech Republic has already applied for the membership and the annual membership fee is on the basis of the above mentioned criteria estimated at 1.6 to 1.8 million FRF. Poland and Hungary have also applied for the full membership. The Slovak Republic has been working on the final modifications of the documents necessary for the official application for full membership. The annual membership fee of the Slovak Republic is estimated at 1.2 million FRF)

The representatives of the National Bank of Slovakia took part in the elaboration of the Economic Survey in October and November of last year. Currently the National Bank of Slovakia is to arrange direct contacts with the particular departments participating in the activities planned for 1994 (the meeting of the Financial and Commercial Committee in Paris in April or May 1994, Mid-Term Review, requirements on the activities for 1995, Liaison Committee - in Paris, October 1994). Concerning the elaboration of the Economic Survey and its translation into the Slovak language, there will be a workshop organized under the direction of the Ministry of Finance of the Slovak Republic and the National Bank of Slovakia in the second half of March.

European Union - Program PHARE

The cooperation among the National Bank of Slovakia and the member states of the European Union (EU), which is organized as a part of the PHARE program, is based on the principles of the Memorandum signed by the representatives of the EU and the NBS in February 1993. The cooperation for 1994 includes the following:
1. continuation or completion of the projects that were initiated in previous period, so that the deadlines set in the approved schedule are met
2. approval and realization of the proposed 3-year Indicative program for the years 1994-1996. This Indicative program is expected to replace the system of annual operating programs As the National Bank of Slovakia (through the mediation of its Project Management Unit) acts as a coordinator for the implementation of the PHARE program in the whole banking sector of the Slovak Republic, the priorities of the Indicative program for 1994 are the following:
a/ technical assistance for the NBS containing:
• development of an efficient capital market in Slovakia and assistance in arranging the role of the NBS in market operations
• setting up an efficient system of banking supervision as well as related activities
• development and implementation of a new accounting system for the banking sector
• advancement of the legal system for the banking sector in the Slovak Republic so that this system becomes compatible with the legal systems of the EU member states,
• implementation of the management information system for the National Bank of Slovakia (containing accounting), which will include the system of internal control as well as the communication system linking the government and other state institutions (this system will act sa an intermediary for statistical information and economic data in compliance with the international standard),
• improvement of the personnel management of the NBS through the system of the personnel education system as well as the incentive plans for the professional growth of NBS officials
• organization of the courses and seminars for the bankers of the NBS in the Slovak Republic as well as abroad (especially at the central banks of the EU member states)
b/ technical assistance for commercial banks
• expert analyses and consulting in the case of „bad loans"
• implementation of the educational programs for the officials of the individual commercial banks through :
1. the bank's own educational centres
2. the Institute for banking education or foreign institutions
• consulting for the Association of banks

and insurance companies in the Slovak Republic in the required areas (management training, implementation and protection of the check system and the system of credit cards)

The EXIM Bank of Japan

The Exim Bank of Japan is an independent financial institution of the Japanese government. The objects of the activities of this institution are :

- linking the Japanese economy with the economies of other countries (using a wide range of financial services)
- support of the financial activities of commercial banks and other financial institutions in Japan

The mission of the cooperation with the Slovak Republic is to support the transformation process of the Slovak economy by providing loans to the government of the Slovak Republic and the National Bank of Slovakia.

The National Bank of Slovakia plans to intensify the close cooperation with the EXIM Bank of Japan, which was initiated in the second half of 1993. Present contacts with this bank led to signing of the first two-level loan to the National Bank of Slovakia in the amount of 42 million USD. This loan will be used for the support of small and medium sized businesses. To ensure competitive banking conditions the National Bank of Slovakia intends to cooperate with the Exim Bank of Japan in the process of including further Slovak banking institutions into the two-level loan system. The NBS will also analyze the possibilities of using guarantees granted by the EXIM Bank of Japan for loans provided by private financial institutions to the developing countries.

Currently, as another potential form of cooperation, the Exim Bank of Japan evaluates its involvement in the co-financing of the Economic Recovery Loan, which was provided to the government of the Slovak Republic by the World Bank.

The European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)

The European Bank for Reconstruction and Development is an international financial institution, which was established in London in 1991. This Bank provides financial resources exclusively for the projects and the investment programs of Central and Eastern Europe (including the former Soviet Union). EBRD provides loans, guarantees, consulting and technical assistance aimed to support the development of private business environment and the transformation of economies to the free market.

The Czech and Slovak Federal Republic was one of the founding members of this bank with the membership quota amounting to 128 million ECU (160 million USD). The Slovak Republic obtained its succession rights in 1993.

The conception of the NBS activities in relation to EBRD will focus on:

- arrangements for on-time voting
- arrangements for on-time payments of the fourth and the fifth installment of the membership share
- use of all the contacts with EBRD in the support of the long-term industrial restructuralization of the Slovak Republic.
- negotiations with the Ministry of Finance of the Slovak Republic and the commercial banks concerning the guarantees (if they are accepted by the NBS) and conditions of loans
- coordinated evaluation of facilities related to the direct lines of credit (for example, the maximum amount of foreign loans)
- working sessions with EBRD representatives in Bratislava

The European Investment Bank (EIB)

The European Investment Bank was established in 1958 on the basis of the Rome Agreements of the European Community. EIB has its seat in Luxemburg. Most of the loans provided by EIB are used for the financial support of projects of the EU member states. Besides the above mentioned projects EIB provides financing for projects:

- involving non-EU member states, if these projects have favourable impact on the European Union
- involving countries which have signed agreements of cooperation with EIB

EIB is one of the institutions, which after careful consideration of the changing environment of the European continent, started to take measures to help in the transformation process of the Central and Eastern European economies. This being so the European Investment Bank (EIB) becomes a significant financial institution for the states that are not members of the European Union.

In April 1991, EIB was authorized by its Council of the Governors to provide a loan to the Czech and Slovak Federal Republic.

The agreement between EIB and the NBS on providing the Apex Global Loan totalling 28 million ECU was signed in Bratislava in February 1993. This loan is to be used for the support of projects in areas such as environmental protection, energy savings and, tourism. The General Credit Bank (Všeobecná úverová banka, VUB) was authorized by EIB to administer providing loans to Slovak businesses. The agreement between the NBS and VUB on providing the services of intermediation was signed in December 1993. The most common problem with respect to VUB's selection of appropriate projects is the lack of financial resources for covering 50% of the investment requirements.

This problem causes substantial delays in the process of providing the loans. For that reason EIB sent its representatives to Slovakia at the end of November 1993. EIB representatives were expected to contact other commercial banks in the Slovak Republic. EIB proposal includes following banks:

- Investičná a rozvojová banka (The Investment and Development Bank)
- Tatra banka (Tatra Bank)
- Slovenská poľnohospodárska banka (The Slovak Agricultural Bank).

As the Apex Global Loan has not been disbursed yet , the activities planned for 1994 include:

- assistance in the evaluation of the potential intermediary banks for the EIB
- signing the agreements on intermediation with the selected commercial banks, participation in the process of conducting a background check of the projects which are expected to receive financial resources from the Apex Global Loan,
- scheduling disbursments for 1994 instead of 1996

The International Bank for Economic Cooperation (IBEC)
The International Investment Bank (IIB)

Both of these banking institutions were established in the period of COMECON existence. IBEC was established in October 1963 and IIB in January 1971 in Moscow. In connection with the collapse of the Council for Mutual Economic Cooperation the banks stopped playing their roles and are nearing crisis. The Czech and Slovak Republics as successors of the former Czecho-Slovakia are still in the process of completing their memberships . The problems with respect to these memberships include deficient founding agreements which do not regulate either the succession rights or the compensation of the equity provided to these institutions.

The activities of the National Bank of Slovakia in relation to the above mentioned banks for 1994 include:

- negotiations concerning the settlements of the commitments of IBEC and IIB to their creditors
- direct participation of the NBS top management and its Foreign Relations department in the meetings of both banks
- elaboration of the documents for the meetings of the Bank Councils of IBEC and IIB.

The General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)

The activities planned for 1994 are based on previous achievements. There

have been eight GATT conferences organized so far. The Uruguay round, which led to the General Agreement on Tarrifs and Services (GATS), was the latest conference. The National Bank of Slovakia prepared the offer of the Slovak Republic's banking and financial services. This offer is similar to that of the Czech National Bank. By submitting our offer we were allowed to review the offers of the other member states of GATT. As a result we had the opportunity to judge expected regulations in the markets of our most important trading partners.

The Uruguay round on mutual trading negotiations was officially finished on December 12, 1993.

The activities for 1994

All the final drafts of the Lists of licences and commitments were expected to be submitted by February 15, 1994. These drafts will be verified before the end of March, 1994. The verification process of the Lists of the initial commitments and the exceptions for the financial services was finished before January 1, 1994.

The final documents of the Uruguay round are supposed to be signed in Marrakech, Morocco, on April 12-15, 1994.

The achievements of the approved documents will have to be incorporated into particular internal regulations in Slovakia. This process will require coordinated activities of the NBS and the CNB.

The extension of the agreement to include European-American sector has remained at an infant stage of development. The American partner has not agreed to the proposals regarding the access to financial markets. The USA has asked for the right to examine the process of opening the market of the banks and insurance companies in other countries for a period of 18 months. In this way the USA will be able to decide whether - to accept all foreign banks in its market or only some of them. The NBS is prepared to monitor this development.

After signing the General Agreement on Tariffs and Trade the NBS will concentrate on the establishment of the successor to GATT- The World Trade Organization (WTO).

B. The Territorial point of view

To strengthen the image of the National Bank of Slovakia as a competent worldwide financial institution, intensification of the contacts with the central banks of the developed countries is required. However, the territorial point of view has to be considered for the international relations plan of the NBS. The development of mutual cooperation with emission banks after the initiation of official contacts will include the following :

1. Implementation of the long-term experience of important European central banks such as The Bank of England, Banque de France, Deutsche Bundesbank (which is considered to be the most independent central bank in the world).
2. Setting contacts with other central banks of the European Union. In connection with the process of currency union of the 12 EU members, the establishment of the European Monetary Institute as an intermediary for the establishment of the European Central Bank is considered to be a significant step.
3. Consideration of the level of independence of the central banks, the results of the evaluation processes accomplished by several international institutions (such as the World Bank, universities, etc.) prove that with the exception of the Deutsche Bundesbank and the Federal Reserve System (FED) the central banks are more or less controlled by the government.

That being so, the priority of an intensification of contacts, and the transfer of the experience in forming and maintaining monetary policy should be given to the above mentioned central banks and those, that have set up an equal partnership with the government (these are the central banks of the EU member states, Scandinavian central banks, the Bank of Canada and some of the Latin-American central banks).

The territorial orientation will continue to be tailored to the needs of the NBS based on the general orientation of Slovak foreign trade relations. The development of bilateral relations has to reflect the features and conditions of the transformation process in the Slovak Republic as well as the conditions for the incorporation of the Slovak Republic into European political and financial organizations.

Hence, the territorial priorities are as follows:

- the EU member states (especially the above mentioned banks such as the Bank of England, Banque de France, Deutsche Bundesbank),
- other European states and above all the Czech National Bank
- developed countries (USA, Canada, Japan, Germany, France, Great Britain and other G-24 countries)
- succession states of the former USSR - especially Russia and the Ukraine, and other postcommunist countries
- other countries

Consequently the proposed territorial plan for the NBS's international activities for 1994 includes :

- initiating t personal contacts of the top management of the NBS and its partners and establishing channels of communication between the NBS and the central banks in the particular territories
- intensifying existing cooperation and implementation of technical assistance
- building up the database on particular territories, and making f that information accessible to all the NBS officials as well as other banking and non-banking institutions;
- forming a positive image of the NBS and establishing the appropriate forms of its presentation (presentations to the Diplomatic Corps of the Slovak Republic, other important foreign institutions, distribution of the advertising material, etc.)

C. General activities

The National Bank of Slovakia has continued to foster the development of international activities in the area of education and professional growth of the banking officials in Slovakia. These activities include the process of clearly identifying and efficiently utilizing financial resources through the mediation of various international funds (such as TREASURY, Know-How Fund, the PHARE program, etc.). These resources can be used to invite foreign experts to Slovakia, to send our officials abroad,to obtain professional literature, etc.

The Institute for Banking Education plays a primary role in these activities. The Institute for Banking Education has also initiated direct cooperation with foreign institutions for banking education. The international activities of the Institute for Banking Education resulted in its membership in the prestigious European organization of the institutions for the banking education - EBTN (European Bank Training Network) with its seat in Strasbourg. The Institute for Banking Education (IBE) has also become a member of the International Foundation for Computer-based Education in Banking and Finance (IFCEB) which has headquarters in Brussels. The membership in both of these institutions lays foundations for the cooperation with all other members of these institutions on the basis of multilateral or bilateral contacts.

The participation of the officials of the National Bank of Slovakia in the international conferences abroad as well as in conferences organized in the Slovak Republic is very important for the positive image of the NBS. These activities require the combined efforts of the NBS, Slovak ministries, universities, etc. The National Bank of Slovakia's recently established Institute for monetary and financial studies is also expected to play a substantial role.

THE ESTABLISHMENT OF BANKS REQUIRES CLEAR RULES

Ing. František Mastný
National Bank of Slovakia

The fundamental legal regulation that governs the two tier banking system and the process of the establishment of new commercial banks includes Banking Act No. 21/1992 Coll. and Act No. 566/1992 Coll. on the National Bank of Slovakia.

The Banking Act specifies basic principles of banking activities, which directly influence the National Bank's objectives such as the stability of the currency, the efficiency and the continuance of the money circulation and the system of payments as well as the prudential business activities of the banking sector.

If a foreign bank acts as a founder, the Banking Act allows foreign entities to enter our banking system by means of the establishment of subsidiaries, or branches.

This Act determines that a bank in the Slovak Republic can be established either as a joint stock company or as a state financial institution. The banking licence is provided to the applicant upon the approval of the National Bank of Slovakia, which decides after an agreement with the Slovak Ministry of Finance. The legal regulation related to the establishment of banks also includes Act No. 513/1991 Coll. the Commercial Code, which specifies the status of a bank designated as a joint-stock company.

Act No. 71/1967 Coll. on administrative process also determines procedures for the establishment of banks.

The provision issued in February 1992 by the former State Bank of Czecho-Slovakia outlining the Specifications of the application for the banking licence, minimum capital for the establishment of a bank, specifications of the application for the banking licence of a bank as a branche of a foreign bank, and minimum capital for the establishment of such a branch was in effect until February 17, 1994.

The Bank Board of the National Bank of Slovakia at its session on December 17, 1993, approved provision No. 1, which modifies and supplements the provision adopted by the State bank of Czecho-Slovakia. The crucial modification made to this provision is an increase in minimum capital, an increase in subscribed capital from 300 million Sk to 500 million Sk (or the equivalent in foreign currency) in the case of joint-stock companies, or an increase in minimum capital from 300 million Sk to 500 million Sk (or the equivalent in foreign currency) for the branch of a foreign bank. No other modifications of the former provision were adopted.

The primary criterion for the founder of a bank is to evidence the origin and credible source of funds provided to the bank, as the problem of „dirty money laundering" is also expected to occur in the Slovak Republic.

The application has to include following information:

a) proposed statutes of the bank,
b/ information on the founders of the bank,
- physical person,
- legal person,

c) intended bank's activities,
d) commercial plan of the bank for the first three years of its activities,
- the Balance Sheet,
- the Profit and Loss Account,

e) strategy of the bank for the development of its banking activities,
f) organizational structure of the bank,
g) information on top management,
h) rules of the internal control.

If a foreign bank establishes a branch in the Slovak Republic, the application has to include following information:

a) decision of the statutory body on the establishment of the branch in the Slovak Republic and the ability to provide capital funds for the activities of the branch,

b) approval for the establishment of the branch provided by the body respective supervisory in the country of the origin,
c) information on the founder,
d) reasons for the establishment of a branch in the Slovak Republic,
e) objective of the bank's activities,
f) commercial plan of the bank for the first three years of its activities,
• the Balance Sheet,
• the Profit and Loss Account,
g) strategy of the bank for the development of its banking activities,
h) organizational structure of the bank,
i) information on top management,
j) rules of the internal control.

Information gathered from the analyses of foreign banks' failures proves that these failures were caused by inadequate professional knowledge of top management, inadequate performance of the internal control, the spread of activities with no attention paid to the bank's liquidity, and an improper assessment of the risks related to the loans provided by the banks.

Any of these problems can cause an erosion of public confidence in the whole banking sector, which leads to investments in non-productive items (such as gold, antiques , etc) or an outflow of financial sources abroad.

The experience with the establishment of the banks in the Slovak Republic proves that the founders of the banks (state companies, joint-stock companies, and private sector on a smaller scale) intended to satisfy their own financial needs by expecting the newly founded banks to provide them with loans under favourable conditions.

Our banks have taken part in the coupon privatization through their investment companies and investment funds. In this way the banks managed to obtain equity shares in the companies. Let us suppose that a bank provides a loan to a company, in which the bank has an equity share, and that the repayment of the loan is doubtful and the company is close to bankruptcy, then the bank has to decide whether to continue supporting the company, so that the loan can be repaid, or to let the company go bankrupt.

Close links betwen the banks and the companies during economic recessions raise substantial problems. This conclusion was proved by the situation affecting developed countries in the thirties, when the first wave of bankruptcies of companies caused a wave of bankruptcies of banks.

The developed countries started to take measures which were designed to limit close links between the banks and the companies. For example, Belgium forbade banks to hold equity shares in industrial companies. This situation supported the split of the banking sector into commercial and investment banking.

In our country, this issue has been covered by the provisions of Article No. 17 of Banking Act No. 21/1992 Coll.

The growing number of the banks in Slovakia does not necessarily lead to an improvement in the quality of banking services or a reduction in the prices of banking services . Our experience with the process of a bank's establishment allows us to believe, that we have to concentrate our attention not only to the origin and sources of the funds for the banks, but also on the evaluation of the professional background of the bankers.

Currently, our banking supervision has been preparing new requirements for the establishment of banks in the Slovak Republic. These requirements are based on our experience as well as experience from abroad.

Extracted information on the banking system in the Slovak Republic

As of January 1, 1994, the banking system in the Slovak Republic consisted of the Central Bank and 28 commercial banks; 10 of them are branches of foreign banks. Nine of these are branches of Czech banks.

Since January 1, 1991 the number of commercial banks has grown by 26. Three out of 18 banks with their headquarters located in Slovakia are state financial institutions - Slovenská štátna sporiteľna, Slovenská záručná banka a Konsolidačná banka. The remaining banks were established as joint -stock companies by the state, municipalities, private sector corporations and individuals.

The equity capital of commercial banks amounted to 11.63 billion Sk. Foreign investors contributed funds totalling 1.43 billion Sk, which represents 12.3 % of the total equity capital. Foreign equity capital was invested in 8 commercial banks. Foreign ownership of banks ranges from 13.5 % to 93 %. The foreign capital comes mostly from Austria, Germany, France, Russia,the Czech Republic, and the Great Britain.

Three banks - Dopravná banka,a.s. located in Banská Bystrica, AB banka, a.s. located in Mladá Boleslav - branch Bratislava and Credit Lyonnais Bank Slovakia, a.s. located in Bratislava have not started their activities yet.

Six representation offices of foreign banks have been working in the Slovak Republic - Creditanstalt-Bankverein, Wien, Österreichische Volksbanken, AG, Wien, Banque Paribas, Paris, Veľkomoravská banka, a.s., Hodonín, Komerční banka, a.s. Praha, Internationale Nederlanden Bank N.V. Amsterdam.

WILL THE MARKET FOR SHORT-TERM SECURITIES GROW?

Ing. Jana Susková
National Bank of Slovakia

The Treasury bills are the products of the money market. These securities are issued in denominations of 1 million Sk and have a maturity of 28 to 30 days in the Slovak Republic. The Treasury bills are traded in the short-term securities market. Since July 7, 1993, any legal entity can act as a party to a transaction in the short-term securities market. These parties include both direct participants, i.e. entities ha-ving their accounts administered by the Bank's Clearing Centre, and indirect participants having appointed agents to act on the latter's behalf. The agents are direct participants in the market transactions.

The openness of the short-term securities market to non-banking corporations is reflected by the growing number of registered participants. As of the end of the 1st quarter of 1994, there were 48 participants recorded in the Register, 27 of them being indirect participants.

The activities of commercial banks in the short-term securities market are highly affected by the National Bank of Slovakia's participation in this market. The National Bank's influence is due to the fact that most of the trading in Treasury bills is accomplished by means of dealings among the National Bank of Slovakia and the commercial banks. The dealings between two commercial banks occur rather rarely. The participation of commercial banks in the short-term securities market grows as their confidence in the National Bank of Slovakia's commitment to repurchase Treasury bills builds. The accompanying diagram reflects the participation of individual investors in the primary market for Treasury bills.

The National Bank of Slovakia has already been operating as an fiscal agent of the Ministry of Finance for more than two years. This bank acts as an intermediary for the public offering of short-term and long-term government obligations, i.e. government debt instruments issued by the Slovak Republic. To the extent that it is legally authorized, the Ministry of Finance of the Slovak Republic issues individual types of government obligations. With respect to short-term government obligations, i.e. Treasury bills (TB), the National Bank of Slovakia performs several functions. Besides public offering in the primary market and trading in the secondary market (including the repurchase of government obligations upon maturity) the National Bank of Slovakia administers the recording of short-term government obligations and the parties involved in the market transactions. The bank is in charge of the Central Register of the Treasury bills.

As far as the current number of participants in this market is concerned, indirect participants, who purchase Treasury bills just to make interest on their temporarily available sources, prove to be more active than any other group. The system of direct participants is being phased out because of the limited number of banks operating in the Slovak Republic. By contrast, the number of indirect participants has been growing, and assuming that the Ministry of Finance of the Slovak Republic as the issuer decides to enlarge the offer of Treasury bills by issuing Treasury bills of various maturities and denominations, this number is expected to continue growing.

The current and anticipated development in the short-term securities market requires a concentrated effort on the part of auction officials, the Central Register of Treasury bills, and the department of informatics and automatization of the National Bank of Slovakia. This department operates a system for the short-term securities market. The National Bank of Slovakia has been working on preparations for the anticipated growth in the number of the participants in the short-term securities market. The National Bank has focused on the expansion of services provided by the Central Register. For example, one service that has already been implemented is the system of block trading, which is used for Treasury bills transactions and Lombard loan disbursements.

Treasury bills have two important

roles. Besides being a source for the state budget equalization, they are used to decrease or increase the liquidity of commercial banks. Current evidence clearly indicates that Treasury bills have been ineffective as a means of effecting a balanced state budget the. The impairment of the Treasury bills' role is due to the current state of the short-term securities market, which cannot absorb the volume of Treasury bills needed to cover state deficit. As a result, the National Bank of Slovakia in cooperation with the Slovak Ministry of Finance, the issuer of Treasury bills, Republic, intends to involve as many investors as possible in the trading in Treasury bills.

Although several foreign investors have shown interest in trading in Treasury bills and the investors' participation is welcome in the market (provided a local commercial bank is authorized to act on their behalf), presently, this option does not seem to be feasible. This is due to the fact that each of these investors required the yield upon maturity (which is paid by the issuer in Sk on the date of maturity) to be paid in foreign currency. However, our present Foreign Exchange Act with respect to securities maturing in less than a year does not allow such a transaction. On the other hand, the short-term securities market is open to foreign investors who agree to reinvest obtained yields (which are not allowed to be exported) in the Slovak Republic. However, these investors do not appear to be interested in such an opportunity.

The National Bank of Slovakia is not convinced of the benefits of accepting individuals to the short-term securities market. This conviction is evidenced by the features of Treasury bills such as short maturities and high denominations.

The Treasury bills have started to become one of the primary instruments, used by the National Bank of Slovakia in the process of maintaining the monetary policy.

This is why it is necessary that the short-term securities market creates conditions for the maximum liquidity of Treasury bills, prompt and accurate trading as well as flexibility to the variable money market environment. It is also inevitable that the Central Register of the Treasury Bills remains to be a part of the National Bank of Slovakia.

As for individuals, the issue of government obligations with maturities of a minimum of half a year, and denominations of maximum 5 thousand Sk would be more appropriate. These obligations would resemble deposits; furthermore, they would be offered differently from the method used in the Treasury bills market (for example through the mediation of primary dealers), and their records as well as the records of their owners would be administered by the Securities Centre.

For these reasons, the most feasible method for increasing the number of participants in the short-term securities market seems to be using issues of Treasury bills , which can attract as many local legal entities as possible. Therefore, it will be necessary to publicize and promote Treasury bills.

Participation of the commercial banks and the National Bank of Slovakia
in the primary Treasury bills market for 1993

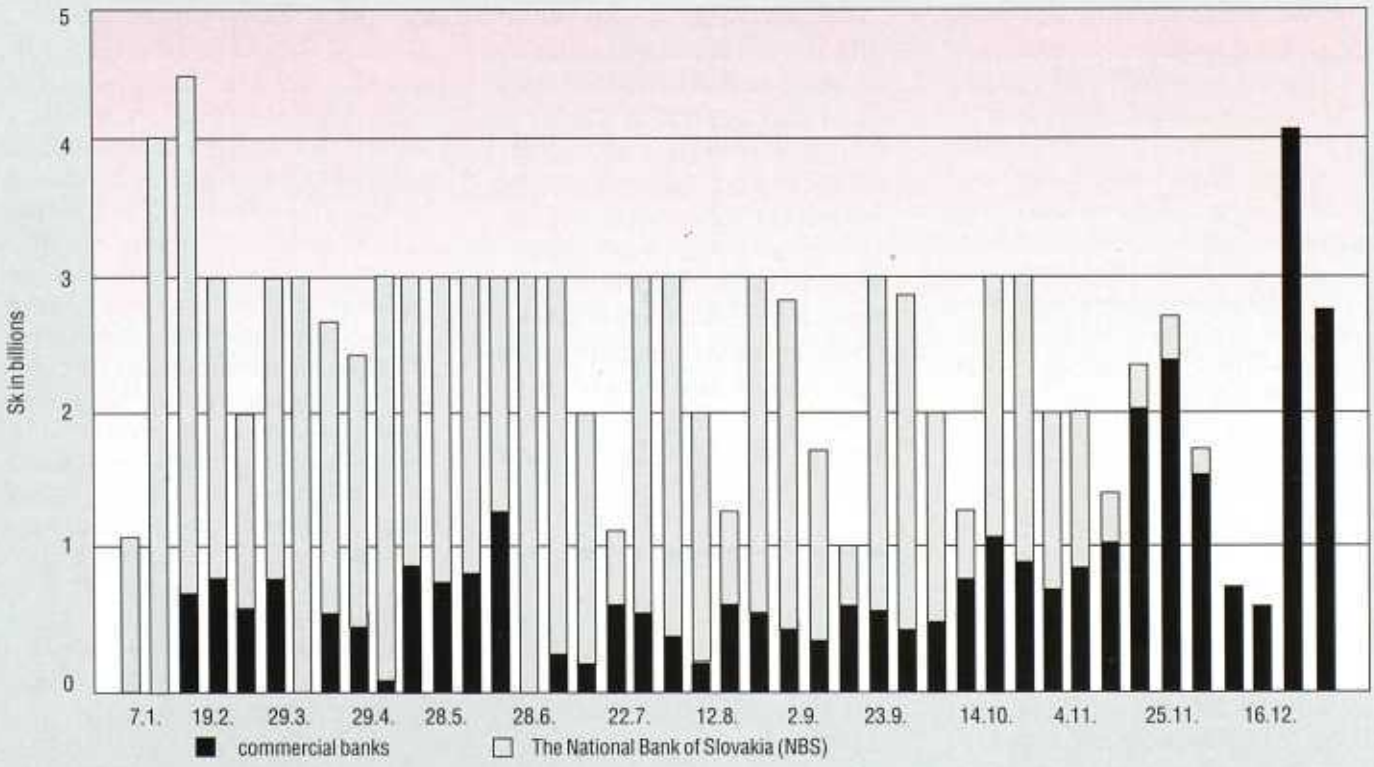

II. ZIMNÉ ŠPORTOVÉ HRY PRACOVNÍKOV NBS

V dňoch 3. - 5. marca 1994 sa konali v poradí už druhé zimné športové hry pracovníkov Národnej banky Slovenska, ktorých sa zúčastnilo viac ako 60 aktívnych pretekárov.

Športová časť súťaže bola v lyžiarskom stredisku na Šachtičkách pri Banskej Bystrici. Pretekalo sa v zjazdovom lyžovaní (špeciálny slalom a obrovský slalom) a v bežeckých disciplínach (beh hladký a štafetový beh). Z hodnotnejších výsledkov spomenieme najmä výkony športovcov:

zjazd - Mária Koková, Eva Bhömová, Martin Chmelík,

beh - Mária Gežíková, Peter Lovásik.

Spoločenská časť podujatia na Donovaloch poskytla priestor pre zábavu a príjemné spoločenské posedenie.

Zaželajme si spoločne: "Dovidenia na III. zimných športových hrách NBS."

JK